

redaktor publikacji: Janusz Kurzeja
korekta: Mgr. Irena Pyszko
wydawnictwo: Stowarzyszenie Pożytku Publicznego Koexistencia o.p.s., Czeski Cieszyn
druk: Tiskárna Harok, Šenov

ISBN 978-80-904526-1-9

BYŁO TO A NIMA

(Było to, a nima - jak staro Karwina)

STANISŁAW GAWLIK

W czepku urodzony

Była wojna. Ta drugo - światowo a mie, jak mi mama spóminála, z jejigo brzucha se nie chciało wylazować. Tymu musiała iść do szpitala. Tyn był hned nad kolónijóm, tak to ni miała daleko. We szpitalu jóm hebama opyskowała a kozała ciść. Tropiła se sakramyncko, ale po jakimisi czasie se podarziło. Jak se troche przebrała, tak jak we mgle widziála cosí malutkiego, sinego, jaszczóncego. Tak ani nie wiedziála czymu, zaczęła beczć. A hebama jóm pocieszała: „Dyć Rozalko nie płacicie, óno se to nie bydzie dłuogo tropiło“. Ale cóż to mo na tej głowiczce - pytała se mama. A hebama se tymu prziglónďła i prawiła: „Tóż parcie. Wiyecie, ono to se w czepku narodziło, tak to bydzie mieć szczynsí“. No tak potym na mnie chuchali, dmuchali. A że tata był piekorz, tak wymyślił, że musimy być chowany w ciepłe. Naszeł wynkszóm kastle od bótów, kieróm wymościł wátóm, a do tego mie położyli i w otwrytej trómbie, we wygaszónym piecu, chowali. I tak mie uchowali.

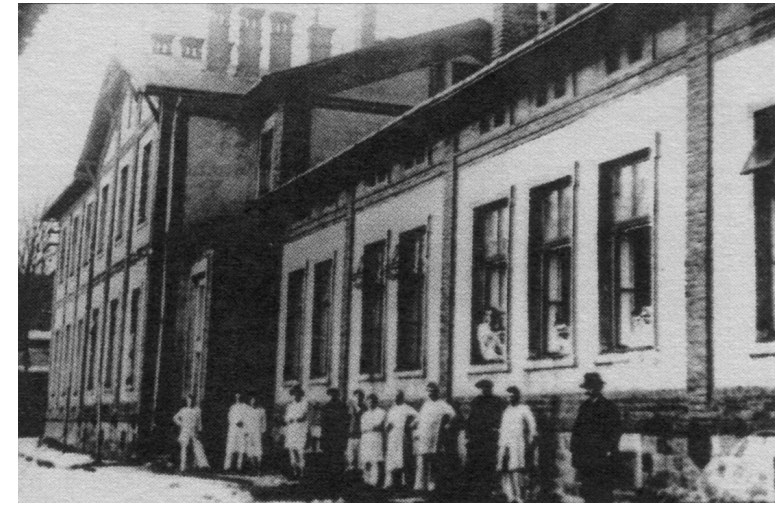
S tatóm przed placem w kolóniji

Marylka a jo przed pociynkym

wychodka. Kwartyr nic moc. Siyń, z kierej se szło do kuchynie albo po schodach do wyrchni izbeczki, albo do piwnice. Z kuchynie se szło do wielki izby. Teraz, jak nad tym myślóm, to ni mogym pojónć, jak tam se tela ludzi mógló zmieścić. No bo tam miyszkoł starzik Jozef, babcia Maryjanka, jejich dziecka - ciocia Meda, ujec Alojz, ciotka Juzia - a my z tatóm i mamóm a potym z Marylków miyszkałi w izbeczce na wyrchu. Každó rodzina też miała kole budela kónsek zogródkki a my całóm wojne chowali prosioka a koze.

My miyszkałi w kolóniji pod szpitalóm - tak se tymu mówiło. Jo se moc z tego nie pamiyntóm, ale cosí jednak mi w czepani zastało. Hawiyrsko kolónija, to były taki dłuogi budele, kaj każdy kwartyr był oddzielóny płotkym, że każdy miół swój kónsek placu. Z jednej stróny był chlywek a nad nim poddaszek. Do chlywka był przistawioný wychodek, a potym był pociynek, na kiery se szło po poru schódkach. Z tego pociynka se szło do kwartyru albo do tego

Szpitol szachty Gabryjela

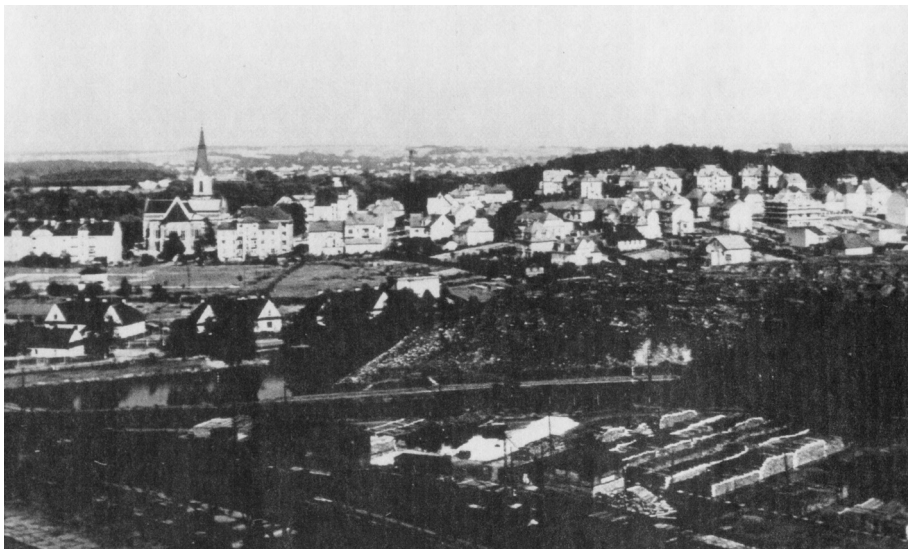
siedzóm: Juzia, Alois, Jadzia,
stojóm: starzik Jozef, mama, Meda
a babcia Maryjanka

Mama, tata, Marylka a jo

Szachta Gabryjela

Solca

z mamóm to obili na tych żarnach umiały i przez te blómbe pomleć. A robiły to dycki w nocy, aby żodyn na to nie prziszeł. Z tej mónki tata piyk krupicznioki, a otrymby zeżrała świnka - tymu tak dobrze rosła, bo na samych pomyjach, pokrziwach a łopianach by była jyny kości a skóra.

Ale naszóm rodzinie spotkało wielki nieszczynści. Bo skoro na sóm koniec wojny, jak Rusi už byli blisko, to jakisi kukuruźnik ściepoł bómbe na dóm kole nowego kościoła, kaj mieszkali Foltynowie. To był syn siostry starzika a bratraniec moji mamy. A tam zabiło jego żone. Ujec Paweł był strasznie potrzaskany i leżoł

Kole tego chodziła babcia Maryjanka a słyszolech, jak potym po wojnie to spóminali, że wszyscy jí zowidzieli, że se jí ta gospodarka darziła. A była to pómoc, bo nóm jako Polokóm ścióngali Niymcy wszystko, co se dało. Z tego prosioka po zabiciu musieli Niymcóm oddować szónki, kotlety, krupón aji wysmażóny szmolec. Starzik Jozef z moim tatóm robili na dole na szachcie Gabryjeli, mama szyła, bo była wyuczono szwoczkóm, a ciocia Meda robiła kłobuki, bo była wyuczono modistkóm. Ciotka Juzia była porażono, tak kole ni musiała chodzić babcia. A ujec Alojz to był wtedy gízd, tak chodził do szkoły.

Z tej wojny to se najwiyncyj pamiyntóm to, że na okiynku wychodka stoły dwie świyćonce pikelhauby (tak mówił starzik), kiere musieli oblykać, jak chodzili jako wachta strażacko starzik z mojim tatóm. Też pamiyntóm, że my mieli piwnice takóm wysztymplowanóm kulokami a tam były piyntrowe prycze. Tam my chodzili se chować, jak wyły syryny na alarm. No a tam miół starzik talyrze, co grały. Pamiyntóm to jak dzisio. Zaczynało to dycki tak: bum bum bum bum, a potym zaś tak pore razy, a dzieprym potym tam to grało i mówiło. A z tymi talyrzami to mógła być straszno ostuda. Bo wedle nas nakwartyrowali Niymke, co se nazywała Waclica, isto se to pisało Vatzlitz, ale kdo to dzisio bydzie wiedzioł. Ona była z Prajski, miała sztyry dziecka a chłopa na wojnie, na ruski fróncie. Ona tam była nasadzono, aby wachowała ty polski świnnie. Tak to potym spóminali po wojnie, jak o ni opowiadali. A ty její dziecka to były taki szkwyety jak jo albo troche starsze, a óny mie fórt biły. Ale jo se ni miół z kim bawić, takech ku nim chodził. A roz tyn jedyn dostoł taki bynbynek, na kierym dookoła tłók, a mi nie chcioł go pojczuć. Tak abych go nasmolil, takech se pochwolil, że to nimo nic takigo, bo my mómy talyrze, co grajóm. On z becym do swoji muter, że też chce talyrze, co grajóm. To była sumeryja. Moja mama potym musiała ukazować, jak gro widliczkóm na talyrzach, aby se nie przezdradziło, że starzik mo radijo kryształkowe, bo to by go hned do kóncyntra-ka zawrzyli.

Pamiyntóm se eszcze ty stromki, co puszczały z erów, kiere bómbaradowały Ostrawe. Strasznie żech ich chcioł mieć, bo tak pięknie blyszczały. A potym pamiyntóm tych wojoków, do kierych mi zakozowali chodzić, a oni mieli taki piękne świyćonce naboje a też kónie, kiere pucowali. A roz, jak mi se podarziło uciyc, tak mie jedyn na takim kóniu powoził. Też se pamiyntóm, że mie tata woził na kole, jak my jechali do rodziny do Zawady. Dycki rułke obtoczył dekóm, kieróm pozawiónzowoł szpagatym, aby se to nie toczyło, jakech na tym siedzioł. Ale dzieprym nieskorzi żech se dowiedzioł, po co to jeżdżyni było. Tata jeżdżił do gazdów Szybków do Zawady po obili, a aby go Niymcy nie chycili, tak do tej deki zatoczył miyszek z tym obilym a mie na to posadził, aby żodyn nie prziszeł, na co to wszystko. Doma zaś my mieli żarna, kiere se pamiyntóm eszcze z nieskorszych roków, bo stoły w izbeczce na górze w domie nr 311 nad Zolichówkóm, do kierego my se przekludzili po pogrzebie taty. Ty Niymcy zablómbowali. Ale babcia

długo we szpitalu, a jejich synóm Władkowi i Brónkowi jakimśi cudym se nic nie stało, ale musieli być długo u swojich starych, ciotki Foltynkuli - jak my ji mówili. Krómie tego za wojny byli pozawyrani w kóncyntrakach bracia starzika: Rudolf, kiery miał szczynści a wrócił se po wojnie, Karol, kierego umyńczyli w Oświyncimie, a Zeflik Foltyn, kiery se też uretował.

Po wojnie my se przekludzili do wili u Pulcera, kaj krómie starego Pulcera, z kierego zech miał ógrómnny strach, na dole mieszkali Kiwałowie a Fuskowie, a na wyrchu my dostali wielki kwartyr. Ci Kiwałowie, to ponoć byli dziwni ludzie. Jak potym opowiadała moja mama, że stary Kiwała żył ze swojóm ceróm, a staro Kiwałka ze swojím synym. Zaś Fusek to był malyrz pokojowy, ale malował i obrozki. Jedyn taki eszcze móm po nim. Fuskula zaś to była tako piękno paniczka a mama mówiła, że tata se za nióm fórt oglóndół. Ale se myślím, że se kamracili, bo piyrszy sylwester po wojnie u nas społym obchodzili. Ale tyn sylwester zech im ponoć strasznie zepsuł. Jo se akurat pamiyntóm, że my dostali po Niymcach klawiyr, ale nie był to tyn sóm, co nóm Niymcy zebrali za wojny. Na tym klawiyrze grała mama a Fuskula też a wszyscy śpiwali. A potym szli tańcować na siyń, bo tam było najwiyncyj miejsca. A jo szkłódził po stole, bo tam była w półkach tako słodko dobrotka. A jak se wrócili z tańcowanio, tak widzieli, że mie ni ma, a zaczęli mie chleđać po całej chałupie. Dziepрым godnie po północy, jak mama cało ubeczano se siedła na łóžko, tak usłyszała chrapani i dziwo se pod to łóžka a jo tam ležym. I potym se to dali dogrómady, jak uwidzieli, że wszystkie półki były wylizane.

Pamiyntóm se też, że tata przyjydzół z roboty na kole a na patyntregrze wozil wielki chleby, kiere strasznie pięknie wóniały, a też wozil kołoczce. Jo už był tak rozmazkiewiczóny, zech z tych kołoczy wydłubował jyny póśrodek, z marmeladóm albo ze syrym, posypany posypkóm. Ale na wiosne 46. roku tata onimocniól a hned po nim starzik Jozef. Oba byli we szpitalu, ale tate zawiyzli do Ostrawy a tam se už z tego nie dostół i umrzył. Pamiyntóm se, że zaś my byli w koloniji u babci Maryjanki. Mama urodziła Jadzinke, ale wszyscy dóma beczeli a jo se fórt pytoł, kaj je tata. Potym był pogrzeb. Z kaple od szpitala. Widziółech odewrzytóm trówle a w ni se leży tata. Na kóniec pamiyntóm, że babcia mie wziyna ku tej trówle i powiedziála mi do ucha, aż se pożegnóm z tatóm, a jo wrzeszczoł, że go ni móm rod, bo on zy mnóm nie chce mówić. Tak zech był na niego zły, a eszcze barzy na tych ludzi, co mie lutowali. Od tego czasu zech ni móg posłóchać tego lutowanio, jak se gdośi spómniól na Francika, mojigo tate. Na tym pogrzebie jo a moja młódszo siostra Marylka jechali my w kolasie z mamóm na kierchów, bo óna była po połogu strasznie słabo, a przeca miała ze se bóm eszcze nowo narodzónóm Jadzinke. Ale jo w tej kolasie usnył i obudziłech se aż dóma po pogrzebie.

Potym nie wiym, co do mnie wlażło. Byłech ponoć straszny hóncwót. Ale zech przedobrzył, że i mamie doszła ciyrpliwość. A było to tak. Mama w kierómsi niedziele na Boże Ciało nas wystrojila do kościoła, a wózek z Jadzinkóm, niź se óna wyrzycowała, wozila sómsiadowo cera. Nie wiym, co mie napadło, zech zebroł wielki kamiyń, wylož na płót a jak ta dziólcha z tym wózkym kole mie jechała, tak zech chynyl tyn kamiyń do kałuże, kole kierej była. No toście mieli widzieć. Ta zaczęła wrzeszczeć, Jadzinka we

Obraz, autor Fusek

Staro cegielnia

Gospoda u Mokrosza

tako dolinka, kiero była od Pustówki. Nieskorzi tam był staw, kaj my chodzili jeździć na szliczuchach. Potym po lewej uż było widać za polym zogróde ze szpitola, no i przez ceste do kolónij pod szpitólym. Mama mi dycki tłókła do głowy, abych dowoł pozór, nigdzi se nie belónckoł a hned spatki se wracoł. Też zech se czuł strasznie ważny, jakech móg chodzić do sklepów sóm kupować, a najwiyncyj mi se podobało u razyra, kaj, jak mie on strziogół, to dycki se mie pytoł, co je nowego, i wszyscy co tam byli, posłóchali, jak opowiadóm o tym, zech dostoł rzazu, że pani Fuskowa wyspowo ze swojím pieskym w łóžku a że tego jejigo psa chcioł zeżrać wilczok od Kiwałów a ona strasznie wrzeszczała na Kiwałke. No mama se to dowiedziała i potym se z Fuskulóm tymu strasznie śmioły. Pamiyntóm, że tam był eszcze lagier, kaj za wojny byli ruscy jyńcy, kierzi robili na szachcie Gabryjeli, a po wojnie, to zech widzioł, tam byli Niymcy zawrzyci, a jo nie śmioł tam chodzić im nadować jak insze dziećka, bo mama mówiła, że se to nie godzi. Pod wilóm od Fuska potym mieli gospodarke Cechlowie, kajech chodził po wajca a mlyko. A potym niży eszcze my chodzili na szpacyr z wózkym z Jadzinkóm ku gospodarce u Mokrosza, kaj uż był Suski Las, a na lewo szła cesta do Solce, a naprawo se szło do Górnej Suhej. Blisko nas miyszkała eszcze koleżanka moji mamy, Tónka Kulowa, kiero se wydała za Władka Pasza, tego artyste malyrza. Ta Tónka chodziła do mamy jóm pocieszać a i cosi pomóc, kiej miała trzi dziećka i nie wiedziała, kaj jí głowa stoi. Do dzisio se schowujm po tym Władku Paszu obraz, kiery on podarowoł mamie. Je to na ty czasy najmoderniejszy styl, socrealizm, a tytuł mu doł „Kołchoźnica”. Tyn obraz za pore roków isto bydzie tak cynióny jak dzisio obrazy surrealistów.

wózku ochlapano od błota eszcze barzy, a mama jak wyskoczyła z dómu i uwidziała tóm sumeryje, zaczała beczeć, odpiyna posek od szatów, taki z cyndry i zaczała mie walić głowa nie głowa, aż zech ponoć omdłoł.

Czymu tak pamiyntóm tyn czas, kiedy my miyszkali u Pulcera? No bo to se zaczy-no moja swoboda. Choć zech był taki mały, to mama wólki nie wólki musiała mie posyłać a to do sklepu, a to do babci do kolónije pod szpitól. Tóm ceste widzym jak dzisio. Szelech naprzód kole gospody u Ociypki, kaj też były sklepy, razyr a nie wiym, co eszcze. Dali przez most, pod kierym była sztreka z Uzetki na Gabryjele, potym kole sklepu Cyntralnego Stowarzyszynio Spożycwów, kaj szefowoł Masłowski, a dali był taki zielazny most, nad kierym jeździły wózki na linie z wynglym z Gabryjeli na Uzetke a spatki prózne. Pod tym zech se dycki zastawił a dziwoł se, jak ty wózki jeźdźóm. Potym uż było po prawej strónie stare boisko przy cegielni, no a po lewej zaczynała kolonija Przy Cegielni a potym uż to było kónsek. Trzeba było jyny przyńść sztreke, kiero szła od Hóhonerger przez cegielnie na Gabryjele. Po prawej strónie była

Kołchoźnica

Zolichówka

Kajsi w lecie sztyracetego szustego roku starzik naszeł wielki budel nad Zolichówkóm. Tak se tymu mówiło, kaj my se przekludzili z kolonie, bo tam miyszkoł stary Zolich, tyn kiery był redaktorem. Nad Zolichówkóm był eszcze losek, przez kiery se szło do sztreki tramwajowej a potym do szkoły jak biołej, tak czyrwónej, kiere stoły naproci kościoła. Tyn budel miał nómero 311. Była tam wielko zogroda, a starzik wynajón eszcze pole dookoła tej chałupy, tak że my tam gazdowali jak na dziedzinie. Na poczóntku zech pos gynsi. Mieli my eszcze koze, kury i świnie. Troche mi tam było smutno, bo tam nie mieszkaly po sómsiedzku żodne dziecka. Ale kole nas chodżyły dziecka do szkoły. Nikiere aż od szachty Barbary i Uzetki, z kolónije od szpitola. Tagech na nich dycki czakoł, jak szli z tej szkoły, a óni se tam zastawiali i pokazowali mi elementorz i chwolili se, co se nauczyli, a jo im strasznie zowidzioł, że poznajóm litery i umióm czytać. Óni ale to znieużywali i se zy mie wyśmiywali, zech je eszcze taki gupi. Jo se polutowoł mamie, a ona mi przedtym kupiła takóm ksióńzke dlo dziecek „Cudaczek Wyśmiewaczek”.

To była moja piyrso prowdziwo ksióńzeczka a mi se tak podobała, zech se to wszystko, co tam było napisane, zapamiyntoł. Tak mi powiedziała, abych se ze se bóm te ksióńzke zebroł a jak bydym z tymi dzieckami, aż se też pochwołym, jak to umiym czytać. Toście mieli widzieć, jacy byli wywalóni, bo jo to umioł warciejszy przeczytać niż óni. Óni mi ale eszcze barzy zowidzieli, jakech im pokozoł że umiym lotać. A było to tak. W tym gynsim stadzie, kierech posowoł, był taki wielkucny gynsiór. Tyn, jak mówiła babcia, był wiynkszy ody mie a był strasznie spurny, syczoł i fórt po mie skokoł. Roz było po deszczu, trowa ślisko a jak tyn gynsiór za mnóm lecioł, tagech uciekoł aż mi nogi ukleżły, jo se przewrócił na pleca i zjyżdzoł po brzyżku na dół a tyn gynsiór rozciógnył skrzydła i chcioł nady mnóm przelecieć. A jo nie wiym, jak se to stało, zech go chycił za nożyska i poleciołech z nim przez te cesteczke aż na drugi brzyżek, kiery był za płotym zogrody od Bijoków. Miły gynsiór był z tego taki gupi, że polecioł spatki z wrzaskym ku swoim gynsióm. I tagech szpekulowoł, czy to pujdzie eszcze roz go nachytać. Tagech go zaś nasyroł a on lecioł za mnóm, jo buch nad brzyżkym na zym a jak on zaś chcioł nady mnóm przelecieć, tagech go chycił za nożyska i zaś zech polecioł. Jagech to dzieckóm pokazowoł, to óni wrzeszczeli, że też chcóm sprubować. Ale nahodóm babcia była w oknie i dziwo se, co to je za krawal. A jak uwidziała tyn cyrkus, to mie strasznie zwrzeszczała, bo se boła że tymu gynsiórowi zrobiym krziwde, a on nie bydzie siodowoł na gynsi i nie bydóm wajca na małe gynsióntka. Potym jagech był starszy, to mie babcia nauczyła przekludzać koze a przebijać kulik, na kierym była uwióznano. Jakgech už dorosnył do tego, że bych móg i gnój od kur, kozy a od babucia wykiadać, tak nejprzód zech se przyuczoł, jak to starzik robi, a potym zech to robił sóm.

No a potym se do nas przikludziła starka Borakowo, mama moji babci. I tak nas w tej nowej chałupie miyszkało dziewiyńc ludzi. My sztyrzej z mamóm w jednej izbie. Starzik z babcióm, ciotkóm Juzióm, ujcym Alojzym a starkóm Borakowóm w drugi. Mieli my tam wielkóm kuchyń, kaj se jadło, a też małym kuchyń zrobionóm z waszkuchnie, kaj se warziło. Kómpielka z baniokym na hajcowani, ta była za wielkóm kuchyniom. Na dole eszcze była jedno cymra, kaj se schowowało wszystkie niepotrzebne wiency, a jak były szkubaczki albo inszo wiynkszo robota, tak se to tam wszystko rychtowało. Na górze była jedno małe izbeczka,

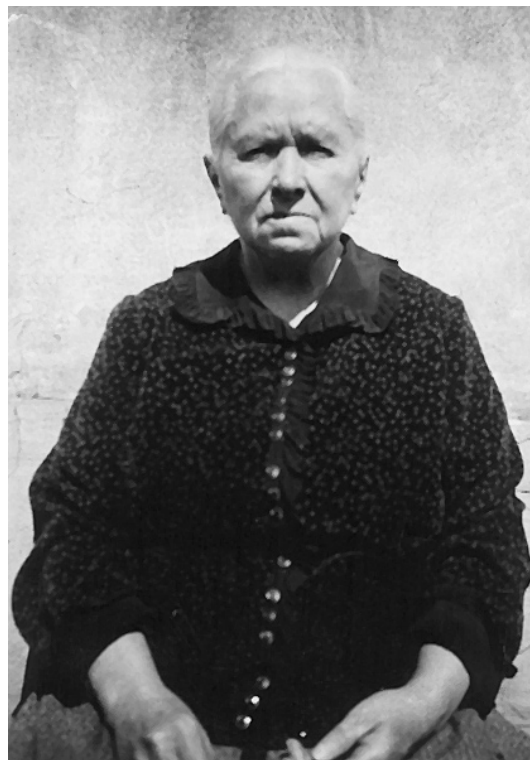
Weronika Prachowska, mama starki Borakowej

Stanisław Suchanek i Rozalia z domu Dostal

Starki Suchankowo a Borakowo

Starka Borakowo

ale tam nie było pieca, tak se tam w zimie ni mógło miyszkać. No a była tam strasznie wielko góra, na kierej se suszyło prodło, a był też tam wielki drzewianny szpyrnik, kaj dycki wisiała szpyrka a wyndzone miynso. Tymu na górze dycki pięknie wóniało. A jak tam szel kuminiorz, to kdosi szel z nim, aby w tym szpyrniku nie szklódził. Ale babcia dycki do niego jakisi kónsek wyndzónego miała przigotowane. Była tam też wielko siyń z kachliczek, kieróm se musiało každóm sobote drzyć. Najprzód to robił ujec Alojz, ale potym zech te robote przebroł za niego.

Starka Suchankula a starka Borakowo

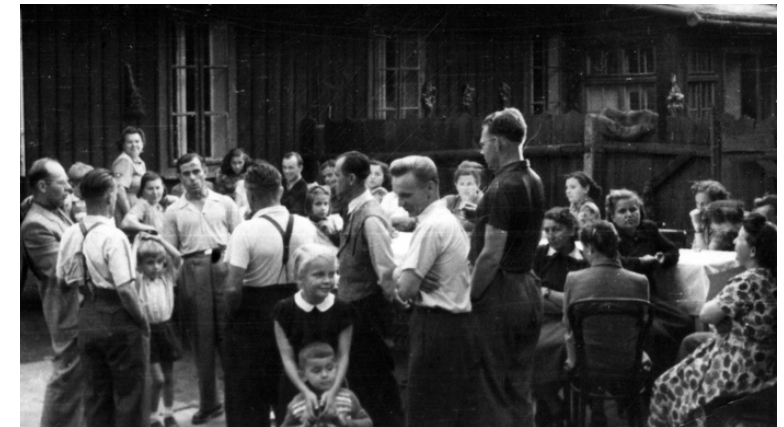
Starka Suchankula, mama mojigo starzika, na stare roki miyszkała u swojigo syna Rudolfa, kierego miała Betka, młodszo siostra moji babci Maryjanki. To znaczy, że dwo Suchankowie - Jozef a Rudolf - se wziyni dwie Borakowe. Miyszkali w taki podwójnej chałupie, kaj z drugi stróny mieszkali Muchowie. Szło se do nich albo alejóm ku ochrónce a potym cestóm do lewa nad urzyndnicki wile, albo alejóm kole bunkra a weterki ku kulturnimu dómu a potym doprawa kole budela, kaj miyszkali Przeczkwie (cało rodzina tego sławnego poety Wilusia), a w drugim budelu brat starzika, ujec Staś. Potym se minyło chałupe, kaj miyszkoł ujec Robert, dalszy brat starzika, kierego sómsiadami byli Piskorczykowie. No a potym eszcze kónsek a było se u ujca Rudolfa. Jo ale czynsto chodził przez płot jejich zogrody, kiero kónczyła naproci aleji za postrzednim fińskim dómkym, kiere tam se po wojnie postawiły. O starce Suchankuli

moc nie wiyem, ale jedno je jiste, bo to se opowiadało na wszystkich szkubaczkach, a nie jyny, jak óna swojimu chłopu napisała petycyje do cysorza. A było to tak, że tyn mój prastarzik Suchanek był takim prowodyrym miyndzy hawiryzami i uzmysłili se, że pojedóm do Wiydnia pytać Franza Jozefa, aby im skrócił dniówke z jedyności godzin na dziesiyńc. Ale że był analfabetóm - umiół se jyny podpisać - tak powiedziół tej swoji, aby mu to napisała, a ón se to nauczył na pamiyńc. I faktycznie do tego Wiydnia pojechali. Jak ale jechali, to mi už żodyn nie dokoziół powiedzieć, ale starzik Jozef twierdził, że wtedy na cug eszcze ni mieli, tak se myśli, że jechali z jakimisi woźnicami, co wozili towar koniami do Wiydnia. Za to o starce Boraczce tego wiyem wiyncyj, bo óna sama nó m to opowiadała. Miała w tej małej kuchyni stołek, kierymu mówiła trón, a stoł miyndzy piecym a kuminym w taki wnynce, kaj było dycki ciepło, bo óna strasznie ni miała rada zimy. I tak przy szarej godzinie, jak tam siedziała, tak ji Jadzinka wlaźła na klin, a my z Marylkóm se posiadali na sztokerle i posóchali její bojki, tak tymu mówili. Ale dzisio wiyem, że to była wszystko prawda, bo to było z jejigo żywota. Pochodziła ze Solce, kaj rodzina Florianów była pańszczorzami u hrabiyo Larysza. A óna jako piyrzo z tej rodziny, jak miała szejśc roków, nie musiała chodzić na pański, a mógła chodzić do szkoły. Było to tymu, że brat jejigo ojca, kiery robił u Larysza za woźnice, zbuchnył jakómsi frelke, kiero była z tym Laryszym rodzina. Larysz se strasznie rozgniywoł, wygnoł tych młodych do Wiydnia, aby nie było ostudy. Ale od tego czasu Florianowie mieli te wygode, że už nie byli pańszczorzami, jyny chałupnikami. Starka Boraczka se wczas wydali, bo eszcze ni mieli ani szesnost roków. Wzión se jich starszy synek, kiery był hawiryzym a robił na szachcie Tivbau, kańsi aż przy Dómbrowej. Starka opowiadali, że każde rano stowali o trzeci, piykli placki na śniodani a warzli polywke, kieróm její chłop browoł ze sebóm na swaczyne. Wieczór zaś, jak se wrócił ze szychty, tak musiała mieć nagotowany żber z ciepłóm wodom, kaj go umyła, powyciyrała a oblykla do czystego. On se potym zaszeł do karczmy na achtlik i za godzinke, jak se wrócił, to szel spać. Opowiadała, jak ci hawiryze chodzili do tej roboty, bo se dycki przez okiyenko dziwała, a to była czynsto noc, że tu jedno światełko, tu drugi a potym tych światełek było coroz wiyncyj, aż tam na Solskim kopcu tego była cało rzyka. Bo oni hawiryze ze sebóm nosili ty swoji karbidki, aby na ceste widzieli. A jak se miół o siudmej wieczór wrócić, to czynsto chodziła z inszymi babami naproci, aby kaj w bażinach nie zustoł. Bo opowiadała, że tam góniły janiczki i zwodzaly chło-

pów. Bo nikiiedy se stało, że se chłop nie wrócił, a jyny bóty naszli na bażinach. Opowiadała nóm też o utopcach, kiere miyszkały kole młyna, a ty zaś kusily pastyrziczków, co tam pašli. A że pore dzioluch tam se straciło. Też opowiadali, że eszcze hned po ślubie, to w sobote uciekali ku karczmi na czakaczke, bo ji sie chciało strasznie tańcować. Ty swobodne, to jóm wysturkowały, ale ona dycki miała jakisi grejcar, tak se do karczmy dostała. I przí tym nóm śpiwała: „szustke dała, aby tańcowała, szustke wziyni, ona dali stoi w siyni”. A śpiwała nóm też wiela inszych pieśniczek, kiere dzisio wszyscy sóm w tych naszych śpiywnikach. Starka Borakowo miała też swój kóntek za kachlokym w izbie, kaj spała babcia ze starzikym. Kole łóžka miała olmaryje a w ni swoji rzeczy. Na wyrchni desce miała postawione flaszki, kiere ji nosił jeji wnuk Ernest Borak. Pamiyntóm go, bo to był taki wiesioły człowiek, choć był bez jednej rynki. Tyn Ernest, to miał gospode na Solskim Kopcu, kaj na szyldzie było napisane Restaurace Arnošt Borak. A miał też kapele, kiero growała po muzykach, bo ón był wygłoszony trómpecista. A tak starka, jak rano kole szustej stanyła, przesiadła se na stołek za piecym, porzykała a potym szła do kómpielki se umyć a przewlyc. Jak przyszła z kómpielki, odewrzyła olmaryje, pooglónała flaszki, jednóm wycióngła, naloła se do achtlika, kiery miała stoć na oknie, dźwígła tyn achtlik do okna, pooglónała a potym rzekła „niech mi to bydzie, Boże, na zdrowi” i buch to do siebie.

Restaurace Arnošt Borak

Na urodzinach ujca Rudolfa chłopci śpiwajóm: zlewej stróny : ujec Kosiec, plecami ujec Rudolf pod ścianóm ciotka Sztefka, pod nióm ciotka Aniela, synek mały Kosiec, ujec Polda, plecami starzik Jozef, ujec Robert, Alojz Herman, Lop Przibyła, ciotka Hilda, ciotka Otina, ciotka Meda, Mania Boraczka

Na urodzinach ujca Rudolfa - dziecka: 1.rzónd siedzóm: Marcela Borakowa - córka Ernesta Boraka, Leszek Gajger - syn Otiny, Pawlik ?, Kazek Herman - syn Ciotki Elki, Janek Przybyła - syn ciotki Medy, 2.rzónd siedzóm: ? od Ciotki Brónki Koścovej, Ewa Borakowa córka Ernesta Boraka, Jadzinka, Piotruš Lipka - syn cioci Jadzi, Henio Suchanek - syn Poldy Suchanka, 3.rzónd: Marta Krucinowa - córka Marty (voto Borakowa) Vlado Pospišil - wnuk Ciotki Milki, Elka Koścowa - córka Brónki, Božka Kovařova - ciotki Aneszki, ujec Poldas Suchanek - brat Starzika, Na górze: Brónek Przibyła - syn cioci Medy, Henio Foltyn - syn Zeflika

I tak to robiła przed śniadaniem, obiadem a wieczoróm a dożyła se przez osymdziesiąt roków. A roz se stało, jak starzik Jozef miał gości i pochybiło gorzołki, tak prziszeł s pytokym do starki, by mu pojczła jednóm flaszkę. Óna mu na to: „Chłapiec, czyś ty už widzioł, aby se z aptyki pojczowało?” i nic mu nie dała. Tak starzik wólki nie wólki siodoł na koło i lecioł do sklepu ku Gabryjeli kupić flaszkę. Jak starka miała osymdziesiąt roków, to na placu przed dómym były wystawione stoły do gości a był zrobiony taki program, kaj wystympowała cało rodzina z tym, że to był chór mynski, żyński i dzieciyncy, a potym ujec Ernest przikludził swojóm kapele i grało i śpiywało se aż do rana.

Sokoli, (1-starzik, 2-jego brat Rudolf, 3-Gietze)

Starzik Jozef

Pamiyntóm se go jako chłopca, co umiał wszystko zrobić. Ale do gospodarki to go poganiała babcia Maryjanka. A jak na coś ni miał czasu, tak napytał chłopów ze szachty a ci mu dycki wyszli na rynek. Bo starzik po wojnie wysztajgowoł na kwartyrmajstra na Gabryjeli. A na tej szachcie to przerobił pińdziasztyrycet roków. Zaczynoł na dole od szterności. Jak opowiadał, to jeszcze tam były kónie na dole a ón ich kludził za pysk, jak cióngły urobek ku szoli. Przeszeł tam na dole wszystkie szteble hawiyrskiego rzemiosła. A w trzicatych rokach už robił w gazach jako ratownik. Miał ku tymu gryf, dyć był od chłopca zawołanym fajermanym, a że był sportowiec, tak był nie jyny gibki, ale i silny. O jego fajermański pasyji to už w jednej ksióńdze było napisane. Bo on dycki musioł być piyrszy we fajerdepie. Tak kamraci na niego narychtowali paść. Jak był alarm, to kole łózka mioł nagotowanóm obleczke, a tak jóm jyny chycił do rynki i w gaciach wyskoczył z okna a lecioł do depa. Tak ty zbuje mu roz przistawili pod okno beczke z deszczówkóm, a jak był alarm, to ón hóp i skómpoł se w tej beczce. Ón mioł strasznie rod fazole becoki, kiere u nas se jadło dość czynsto, a to ze szpyrkóm na cebuli, do tego potłoczóno zimiołki omaszczone masłym a zapijało se to kiskóm. Jo też tymu prziszeł na chyńć i do dzisio se na tym poszmaknym. A tyn mój starzik, jak jeszcze był gizdym, to był w Sokole. I był festyn, na kierym mioł wystympować i ćwiczyć na narzyńdziach. A w te niedziele jego mama nawarzili fazoli. No i jak se dostoł na drónzek, tak na kóniec mioł wytoczyć olbrzima i przy tym, jak se zamachnył nogami, tak se tak głošno drzisnył, że z gańby se z tego drónzka urwoł i spadnył na pysk, ale i tak mu ludzie klośkali. Potym, jak už był zónaty, tak był bramkorzym za robotniczy klub Siła. I jak roz grali na boisku kole cegielnie, tak babcia Maryjanka už to ni mógła zniyść, że go fórt ni ma dóma, tak mu przistawiła ku bramce wózek z mojóm mamóm i uciykła. To była sumeryja, bo starzik musioł lotać ku wózku i hólkać go, aby mama nie beczala, a dować pozór, aby mu nie dali gola. O tym se potym dłógi czas

Babcia Maryjanka, moja mama a starzik Jozef

opowiadało, a i przy szkubaczkach to dycki kierosi ciotka wycióngła a potym se wszyscy aż za brzuchy chytali, jako to była sranda. Na placu przed budelym starzik zrobił pioskownice do dziełuch a też postawił wielkóm, bo prawie trzi metry wysokóm huścacke. Na tej szubiynicy na hokach uwiónoł porzónne porwozy a deska też była z grubego forsztu urzazano, aby se mógła na tym huścić aji moja mama. Ta huścacka to mie strasznie bawiła. Poradził zech se na ni huścić godzinami. A nejpiekniejsze to było w niedziele. Słónczko świyciło do oczy, a jo pod zawrzytymi powiekami widzioł czorno-czyrwono-złote kolca. Czulech, jak se z domu niesie wónia warzónego obiadu, a jak zaczęły dzwóny od starego kościoła bić na połednie, to babcia z mamóm śpiwały Anioł Pański, było słyhać, jak z radija grajóm hejnał - TU TU TU TUUU, potym kroki a zaś to samo, tak sztyry razy, a potym wołani: „Staasieek, obiod už je na stole. Zlazuj z tej huścawki”. A jo wtedy se eszcze fest rozhuštoł a hóóóp jak nejdali. Tam kaj zech doskoczył, toch to poznaczył. Bo my ze synkami czynsto robili zawody, kdo z tej huścacki dali zeskoczy, a tak zech trynowoł, abych był nejlepszy. Pamiyntóm też, jak starzik mioł kole sześdziesiónt roków, tak se założył z młodszymi chłopami, że dźwignie nad głowe beczke z piwym. I wygroł tyn zakład, bo on mioł na to taki fortel, kiery insi chłopci ni mieli. Starzik też był wielki działacz. Jaki jyny polski spółek był, to ón tam robił. Ale nejwierniejszy był straży požarnej. Dyć se tam wyrobił aż na naczelnika w soleckim oddziale. Z tóim Strażóm to mioł też wiela pociechy. A jak prziszli Polocy w trzicatym usmym roku, to on ze wszystkimi fajermónami witoł polski wojska na moście w Cieszynie.

Starzik Jozef

Duplikat

Kraj: Śląsk. Liczba: *7*
 Miejsce: *Trysztat* Rok szkolny: *1910/11*

Świadectwo uwolnienia.

Suchanek Józef urodzony w dniu *12. stycznia 1898*
 w *Karwinie* w *Śląsku austriackim* katolickiej religii,
 z końcem ~~uczeń~~ *piątej* klasy *2.* oddziału
 w *prz.* klasowej szkole ludowej w *Golcu* uczęszczał
 w *Karwinie-Golcu* od *4/10 1904* do *15/7 1911*
 i otrzymał następujące noty:

Obyczaje: *radowalający*
 Pilność: *wystarczająca*

Postępy w poszczególnych przedmiotach nauki:

Religia:	<i>dobry</i>
Czytanie:	<i>dostateczny</i>
Pisanie:	<i>dostateczny</i>
Język wykładowy:	<i>dostateczny</i>
<i>Niemiecki</i> język:	<i>ledwie dostateczny</i>
Rachunki i nauka geometrycznych form:	<i>dobry</i>
Historia naturalna i nauka przyrody:	<i>dostateczny</i>
Geografia i historia:	<i>dostateczny</i>
Rysunki:	<i>dobry</i>
Śpiew:	<i>dostateczny</i>
Gimnastyka:	<i>dobry</i>
Kobiece roboty ręczne:	_____
Zewnętrzna forma wypracowań piśmiennych:	<i>nie staranna</i>

Z uwagi, że ~~ten uczeń~~ *ta uczennica* odpowiedział _____ wymaganiom ustawy, zostaje na podstawie § 21 państwowej ustawy o szkołach ludowych z dnia 14. maja 1869 i § 95 ordynacji szkolnej i naukowej z dnia 29. września 1905, l. 13200, tenże ~~uczeń~~ *uczeń* niniejszym ze szkoły uwolniony *z dniem 7. lutego 1911, l. 596. Sł. 42.*

Prz. klasowa publ. szkoła ludowa w *Golcu*
 dnia *7. lipca* 191*6*.

Kierownik szkoły: _____ Nauczyciel: *H. A. Gwarrnata, m.p.*
Władysław Dymowski, m.p.
Pawel Lipka, m.p.
Jury Klauel, m.p.

Obyczaje: _____ Pilność: _____ Postępy: _____ Zewnętrzna forma: _____
 1. chwalebny 1. wybitna 1. bardzo dobry 1. bardzo staranna
 2. radowalający 2. dostateczna 2. dobry 2. staranna
 3. odpowiedni 3. wystarczająca 3. dostateczny 3. mniej staranna
 4. mniej odpowiedni 4. niedostateczna 4. ledwie dostateczny 4. nie staranna
 5. nie odpowiedni 5. ma 5. niedobry 5. niedłaba

245. Śląsk. Wzór 15. W Wiedniu. C. k. Wydawnictwa książek szkolnych. Fol. 149/14

JEDNOROCZNY KURS HANDLOWO-KUPIECKI w ORŁOWEJ
 PRZY UZUP. PUBLICZNEJ POLSKIEJ SZKOLE PRZEMYSŁOWEJ.
 zatwierdzony przez c. k. Śląski Rząd krajowy w Opawie reskrytem z dnia 4. grudnia 1913, L. III—2343/5.

L. *39*

ŚWIADECTWO.

Pan *Józef Suchanek*,
 urodzony dnia *12. 1. 1898.* w *Karwinie*,
 uczęszczał na *1.* Jednoroczny Kurs handlowo-kupiecki w Orłowej dla kształcenia kupców, młodzieży handlowo-przemysłowej, kantorzystów i praktykantów bankowych, urządzony na mocy zgłoszenia i zatwierdzenia c. k. Śląskiego Rządu krajowego w Opawie reskrytem z dnia 4. grudnia 1913. L. III—2343/5 w czasie od dnia *1. października* 19*11* do dnia *30. czerwca* 19*12*.

Uczestnik _____ poddał _____ się po myśl § 17. statutu kursu egzaminowi końcowemu i wykazał _____ w poszczególnych przedmiotach nauki następujące postępy:

1. Rachunki i kalkulacja kupiecka:	<i>radowalający</i>
2. Nauka o handlu i wekslach	<i>radowalający</i>
3. Korespondencja i dokumentyka handlowa:	<i>chwalebny</i>
4. Buchalteria i kantor praktyczny	<i>chwalebny</i>
5. Prawo handlowe i przemysłowe:	<i>chwalebny</i>
6. Stenografia:	_____
7. Kaligrafia:	<i>chwalebny</i>
8. Pisanie na maszynie:	<i>chwalebny</i>
9. Język niemiecki:	<i>radowalający</i>

Na tej podstawie uznaje się uczestnika _____ kursu uzdolnionego _____ do pełnienia obowiązków kantorzysty lub praktykanta w domach handlowych i przemysłowych oraz instytucjach finansowych.

W Orłowej, dnia *30. czerwca* 191*3*.

Nauczyciele: *H. Gwarrnata*
J. Wójcik
 Kierownik kursu: _____

Kolejowy Kurs handlowo-kupiecki w Orłowej (Śląsk)

ODBORNÁ ŠKOLA POKRÁČOVACÍ PRO HORNÍKY
v *Katovině, Slezsko*

Cis. kat. *29* PROSTO KOLBU podle výnosu minist. školství ze dne 3. dubna 1901, č. 8738.
Školní rok 1924/25.

Vysvědčení na odchodnou.

Suchánek Josef
narozen dne *12. ledna 1898* v *Katovině*
v (na) *Slezsku*, zaměstnáním *horník*
na závodě *Gabrieła*
v *Katovině*, navštěvoval *1. třídu* hornickou Školu
pokračovací od *1. října 1923* do *30. dubna 1925*
a byl takto posouzen:

Chování: *chvalitebné*
Navštěva: *velmi pilná*

Předmět:	Prospěch:	Podpis učitele:
Jazyk vyučovací a písemnosti	<i>dobrý</i>	<i>Štefan Čížek</i>
Počty	<i>chvalitebný</i>	<i>Jan Čížek</i>
Přírodopis a lučba	<i>dobrý</i>	<i>Jan Čížek</i>
Odborné kreslení	<i>chvalitebný</i>	<i>Jan Čížek</i>
Nerostpis a geologie	<i>dobrý</i>	<i>Jan Čížek</i>
Hornictví	<i>chvalitebný</i>	<i>Jan Čížek</i>
Dálší nářadí a strojínictví	<i>chvalitebný</i>	<i>Jan Čížek</i>
Občanská nauka a horní zákon	<i>chvalitebný</i>	<i>Jan Čížek</i>
Zdravotnictví a první pomoc při úrazech	<i>dobrý</i>	<i>Jan Čížek</i>

Počet zameškaných páždů *8*
v *Katovině* dne *30. dubna 1925*

Mikuláš předseda škol. výboru
Jan Čížek správce školy

STUPNICE POSUDKŮ	1.	2.	3.	4.	5.
Stupň:	chvalitebný	uspokojivý	záporný	nezáporný	nezákladný
Chování:	chvalitebný	uspokojivý	záporný	nezáporný	nezákladný
Prospěch:	velmi pilná	pilná	uspokojivá	nedobrá	—
Navštěva:	velmi pilná	pilná	uspokojivá	nedobrá	—

Škol. úst. pro kat. T. č. 2. — „Orléanská Orlová“ v Orlově.

Kurs handlowo-kupiecki w Orłowej 1918, (1-starzík)

defraudacje fajermónskiego auta. Starzik se brónił, że go nie zdefraudował, ale opacznie, uchronił przed ruskimi wojskami. Tak starzika nałożyli do auta i pojedali po to auto, ale mu przigrozili, że jak tam auta nie bydzie, tak ónego i całóm jego rodzinie wystrzylajóm. I tak babcia zaś se powierzyła Panu Bogu i całými dniami rzykali wszyscy. Zaś starzik potym opowiadał, że on se nazwe tej dziedziny, kaj to auto fajermański zakopoł, pamiyntoł. Ale tam było wszystko zbómbardowane, ani kamiyń na kamyniu nie zustoł. Wszystko spolóno. Už myśloł, że je mu kóniec. Ale jak eszcze roz objyżdźali to miejsce, tak se wszymnył, że ta stodoła tam je, ale rozbito fortrefelem. Tak zaczón odciepować popolóno deski a kamiynie, aż se dopracował ku tymu sómsieku. I jaki było jego szczyńści, że tam auto było całe. Tak go spatki poskłodali i s tym autym przyjechali do Karwiny pore dni przed Świyntami Godowymi. Od tego czasu babcia se strasznie zmiyniła i stała sie niesamowicie pobožno, bo wierzyła, że Paniynka Maryja, do kierej se tak modliła, całóm rodzinie uretowała. Wtedy, jak starzik jechoł po to auto, tak Niemcy pozawiyrali z patnost chłopów, też i braci starzika, kierzi eszcze przed tym, niż zaczęła wojna, se spotkali w gospodzie u Kónca, aby zawiónzać konspiracyjóm grupe, jak wybuchnie wojna. No kdosí ich przezdradził, a tak wszyscy albo byli zawrzyci do koncyntraków, albo ich wywiyźli na roboty do Niemiec. Jyny starzik, kierego wtedy nie było w Karwinie, se zachrónił. Potym zech pore razy słyszol, jak chłopci przy kartach debatowali o tym i ni mógli przisć na to, kdo to móg przezdradzić. Przy tych kartach, kiere grali chłopci z naszej rodziny we wielki kuchyni w niedziele po fuzbalu, jak przisli z Polonije, debatowali o wszystkich wiecach, jak tych, co były na czasie, tak też o tych, kiere se stały kiedysí. Jejich baby siedziały w małej kuchyni i też plotkowały albo gotowały cosí na zjedzynie, a my dziecka, to my lómpowali, gónili po polu, po górze, po chlywkach albo w zogrodzie po strómach. Ale czynsto zech z ciekawości, o czym mówióm chłopci, se cicho siednył pod mały stół a posłóchoł jejich rzeczy. Tam zech se dowiedziol, co to je „budzet”, „narodowi socjaliści”, a też o polskim żywocie w republice. Nikiedy se też powadzili, bo to nie byli ciymni ludzie. Byli po szkołach. Ale nejwyincyj se spiyrali mój starzik Jozef a jego młodszy brat Rudolf. Godził ich czynsto ujec Paweł Foltyn, kiery robił w Ostrawie zecera w drukarni gazet. Ale nejuszczypliwszym był ujec Lop Przybyła, kiery dycki cytował „mioleś cha-

Ale na trzeci dziyń przisła po niego granatowo policzja i miłego starzika zawrzyli. Babcia leciała za jego bratym Karolym, o kierym se wiedziola, że przedtym robił we dwójce, aby se dowiedziola za co go zawrzyli. A tu se ukozało, że czeski burgermajster Karwiny niechoł na swoim biurku spis wszystkich kómunistów a socjalistów, a tak nowo władza ni miała problem se ich pochytać. Starzik nad tym kiwnól rynekóm, bo wiedziol, że endeczja lewice nie toleruje, ale insi to se tak nasmolili na to, że potym po wojnie se przepisali na czeskóm narodowość, jak na przikład jego młodszy brat Rudolf, kiery dokónca swojy cery zaczón posyłać do czeski szkoły. Inszo sprawa o wiela niebezpieczniejszo se mu przitrefiła na poczóntku wojny. Jak w trzicatym dziewióntym se polski wojska wycofywały, tak dostol rozkaz, że musi z fajermańskim autym jechać s nimi. Tak ón ze szoferym jechali za tymi wojskami aż kansi ku Lwowu, ale tam ziściłi, że se na nich wali ruski wojsko. Tak starzik z tym drugim auto rozebrali a wszystko pieknie schowali do taki próznej stodoły, kaj pod klepiskym był wielki schowek. No a potym, jak se dało, wracali do domu do Karwiny. Wrócił se przed Wszystkimi Świyntymi. Wszyscy doma se odetchnyli, bo jak potym spóminali, każde rano a wieczór rzykali, aby se starzik zdrowy wrócił. Ale co czert nie chcioł, za pore dni przyjechała po starzika Stadpolicaj i zawrzyli go za

Harcerze, (1-starzik)

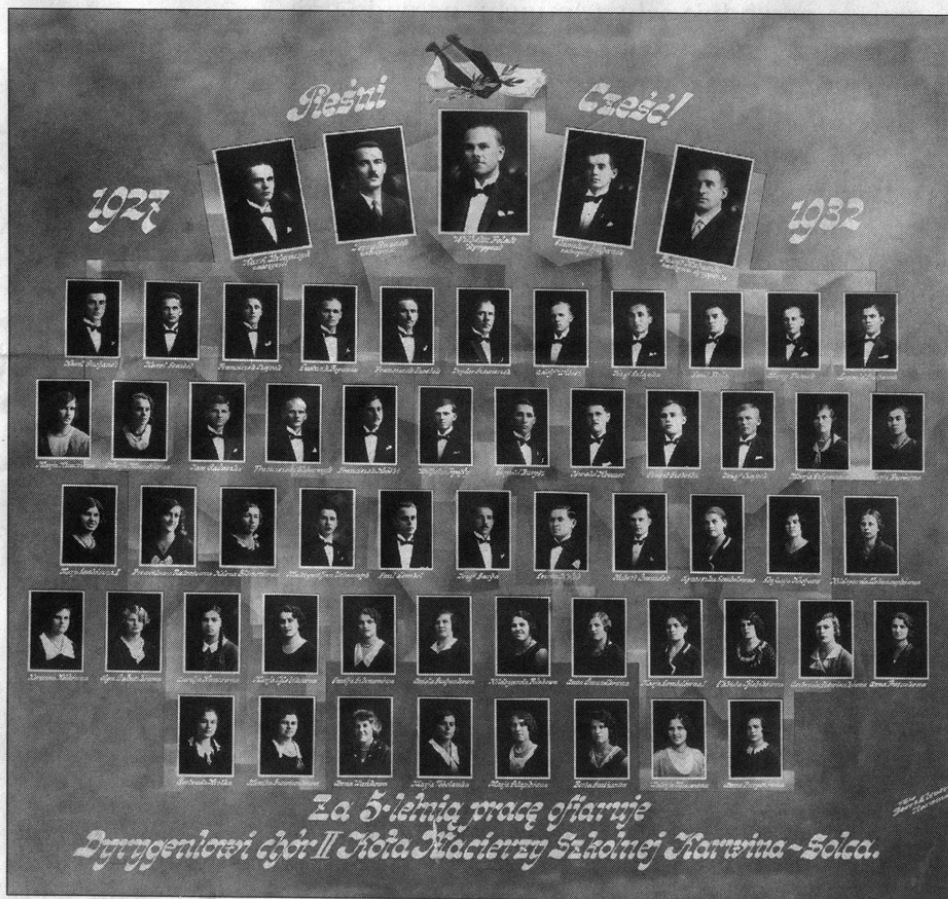
dła z nim małym łyżyczkóm to, co był nauczonej jeść każdy dziyń - czornóm kawie z Melty a do tego nakruszonej suchy chlyb. Jyny w niedziele jodowoł te kawie z mlykym a potym buchte, kieróm babcia upiykła w sobote. Na mie ani na Marylke nie dźwignół rynki, a wieczór, jak był dóna, to se z nami koczkowoł a dycki przy tym było wela srandy. Roz go ale wścieklica popadła, jak mu jego syn Alojz prziniósł na świadectwie pióntke z wychowania muzycznego. To go musiała babcia z mamą haltować, aby Alojzowi krziwde nie zrobił. No a widzicie, dzisio z Alojza je profesor nauki śpijwanio. Jo dycki starzika podziwiół, jaki był silny a co wszystko umiół zrobić. Jak kosił, toch mu nigdy ni móóg starczyć, choć zech už był wielki synek. A przy rzazaniu drzewa, to ón raczy zrobił przerwe, abych se spocznył, bo widziół, że mielym z ostatnigo. Starzik, tyn dboł na to, abych sportowoł. Jakech miół 7 roków, to mi pod strómek doł skije. Choć były z papuczowym wióznanim, takech se na nich nauczył na chołdzie jeździć. Potym mi kupił szliczuchy, piyrse na kluczke, ale jagech był starszy, to oprowdziwe kanady. Potym też kupił rakiety tenisowóm. Choć to była starszo, ale dobrze zech se z nióm nauczył grać. Balónów na fuzbal, to už nie pamiyntóm, wela zech od niego dostoł. Jak zech skónczył 13 roków, to przez feryje mie zagnoł do jaksi roboty, abych se zarobił. Tyn piyrszy zarobek, to było pucowani cegieł na buracze chałupy kole szachty Armada. Starzik kupił za łacne pinióndze chałupe na demolowani, potym to rozbiyroł a materiał sprzedowoł ludzióm, kierzi potrzebowali stawiać. Joch pucowoł cegły a on mi za każdóm obiecoł 10 halyrzi. Podarziło se mi ich opucować przez 6 tysiyncy, ale to nie starczyło na koło, kierech se chcioł kupić. Tak mi dołożył a za to zech se kupił zawodni koło Eska z przehazulóm. Dalsze feryje zech robił brygade na Gabryjeli. Dalszym rokym pomocnika kachlorza, kiery sprawowoł piece w dómach, kaj miyszkalí hawyrze z Gabryjeli. Ón tyn kachlorz, to był piekny wykuk. Dycki jak my prziszli do jakisi chałupy a była tam piekno paniczka, tak mie posyółł po glinę strasznie daleko, bo aż ku cegielni. A jo zech za całóm szychte prziwioł ze dwoje karów tej gliny. On se wubec nie śpichoł a robił tyn piec prawie że cały tydziyń. Ale jak my prziszli do jakisi starki, to tak mie poganiół, zech nie starczył nawracać z karami. Jagech už miół 16 roków, tak mie starzik doł na brygade przy mulorzach, jak se stawioł na Gabryjeli nowy cechhauz. Tam zech se nadrzył, boch musioł z japónkami malte wozic po rusztónku. Ale zech też pieknie zarobił na nowy ancug, bóty i mantel. Ostatnióm brygade pod starzikym zech robił przy kopaniu kanałów, jak se robiły nowe lajtónki do wodocióngów w kolónijach. Potym po maturze zech robił brygade wroz z Ryškym Piskorczykym na holzplacu na Hajndrychszachcie, bo tam wtedy był ujec Lop dyrek-

mie złoty róg, miołes chamie czopke z piór..." albo, jak už mioł dość tego wadzynio, to zaś zaczoł „człek człekowi nie dorówna, nie polezie orzeł w gówna”. A potym, jak se małowiela owocnego wina, kiere robił starzik z rybiźli albo z trześni, albo z jabłek, napili, to śpiwali stare powstańcze pieśniczki, jak Strażnica, kiero zaczoł „Przy granicy jest strażnica a w strażnicy jest świetlica, tam przy świecy do swej miłej żołnierz pisze list.” i tak dali. Potym eszcze śpiwali o tej „lubej co białe orły wyszywa, a my musimy, my żołnierze stale w polu przebywać...” No a wela inszych, bo oni wszyscy chodzili do chóru i umieli pieknie śpiwać. No i tak to było przez lato prawie że każdóm niedziele a w zimie też, bo starzik jako nejstarszy ze Suchanków a babcia z Borakowej rodziny mieli na starość tóm porażónóm cere Juzie i gwóli ni se ni mógli moc ruszać z chałupy, tak byli radzi, że wszyscy do nich chodzili. Starzik nejbardzi mioł rod Jadzinke, tego przichlastka, kiero każde rano stowała o pół szustej, jak starzik jod śniodani, siodała mu na kolanach i ja-

CHÓR

II KOŁA MACIERZY SZKOLNEJ

KARWINA-SOLCA

5-LECIE CHÓRU (1933)

Fotografia jest własnością pani Otylii Geigorowej z Cieszyna

Pierwszy górny rząd od lewej:

1. Karol Urbańczyk - założyciel chóru
2. Jerzy Rusnok - założyciel chóru
3. Wilhelm Polak - dyrygent
4. Stanisław Suchanek - założyciel chóru
5. Paweł Kubaczka - zastępca dyrygenta

Rząd czwarty od lewej:

1. Maria Sembolówna II
2. Bronisława Rakusówna
3. Helena Götznerówna
4. Maksymilian Urbańczyk
5. Emil Sembol
6. Józef Sacha
7. Erwin Kołek
8. Hubert Gmuzdek
9. Agnieszka Sembolówna
10. Stefania Kochowa
11. Hildegarda Urbańczykówna

Rząd drugi od lewej:

1. Karol Suchanek
2. Karol Sembol
3. Franciszek Czapek
4. Ludwik Bogunia
5. Franciszek Szostek
6. Izidor Szewieczek
7. Adolf Witosz
8. Józef Szłapka
9. Emil Firla
10. Alojzy Funiok
11. Leopold Suchanek

Rząd piąty od lewej:

1. Hermina Hołkówna
2. Olga Gałuszkówna
3. Aurelia Kuncówna
4. Maria Chlebkówna
5. Emilia Sztemonówna
6. Aniela Suchankowa
7. Hildegarda Polakowa
8. Anna Gmuzdkówna
9. Maria Sembolówna
10. Elżbieta Chlebkówna
11. Gertruda Szewieczkówna
12. Anna Rusnokowa

Rząd trzeci od lewej:

1. Maria Kuncówna
2. Maria Momotówna
3. Jan Gałuszka
4. Franciszek Chlebowczyk
5. Franciszek Krótki
6. Wilhelm Rychły
7. Leopold Burysz
8. Oswald Kremer
9. Ernest Szebesta
10. Józef Czapek
11. Maria Sztemonówna
12. Maria Burówna

Rząd szósty od lewej:

1. Gertruda Krótka
2. Monika Szewieczkowa
3. Anna Wańkowa
4. Maria Tobolanka
5. Maria Szłapkówna
6. Berta Śmizanka
7. Waleria Kuncówna
8. Anna Buryszówna

torym. A to do dzisiaj pamiętóm, bo to była najwinięszo makaczka. Ale wszystki ty brygady mi se przidały do żywota, bo choć zech był mały a chudy, ale żyła, i żodno utropa mie nie wystraszyła. Miał też ale starzik jako fajermón szczynści, że se nie sfajczyła jego chałupa. A było to dwa razy. Piyrszy roz to było, ledwa co my se nakludzili nad Zolichówke. Wtedy to była pierónsko zima. Mieli my w każdej izbie kachlowy wielki piec, ale dycki na noc se piece musiały wybrać, aby żar nie wypod i nie zrobił ognia. Tak mama przistawiała ku mojemu łózczeniu elektryczny piecek, aby troche te izbe zagrzoł. No a jo se odkopoł pierzine, kiero spadła na tyn piecek, a jak se zaczęła tlić, tak starzik z drugi izby poczuł swónd. Wskoczył do naszej izby, a jak widzioł, że už je w płomiyniach, tak odewrzył okno i pierzine wyciepoł na plac. A tak nas uratowoł. Drugi roz to było na jesiyń. Jo už chodzioł do gimpla, a starzik szeń wieczór z jakigosí zebrańio z Pracy. A jak był kole Zorychtów, to se dziwo i ni może oczóm uwierzić. Dach naszej chałupy gore. Tak lecioł do dómu, dzwóni a wrzeszczy, aby my uciekali, bo dach gore. Oblecioł chałupe ze zadku, bo tam była

Chór męski: (1 starzik Jozef, 2 dyrygent Karol Pastuszek, 3 brat Stanisław, 4 brat Polda, 5 brat Robert, 6 brat Karol, 7 brat Rudolf)

Stowarzyszenie Katolickich Robotników Praca w Karwinie

drabina ku kuminu, i dzieprym tam ziścił, że to gorało suche liści z drzewianym podestym na tym kuminie. I wela chybiało, żeby my wygoreli? Starczyło, gdyby rychli prziszeł albo nieskorzi i byłoby po srandzie. I w pyndzyji starzik był strasznie aktywny. Nie jyny we spółkach, ale i przirobioł se, bo pomogoł Ernestowi Borakowi w szynkwasio. To miał z tego Solskiego Kopca do chałupy piekńóm sztreke. Bo choć szeń na przejmo, to musioł obchodzić nowy kościół, przynść kopieczek kole dómu, kaj spadła ta bómba na Foltynów, potym na dół ku sztrece, kiero szła z Gabryjeli na banhof karwiński, przez nióm do kopca, potym kónsek po ceście, kiero szła do Solce od cukrorza Luczki, a potym do lewa kole płotu od warszatów gabryjelniańskich. Przi bramie przemysłowej se otoczyć musioł do prawa a szeń cestóm pomiyndzy kuminami chłodniczymi z lewej stróny, a z prawej były urzyndnicki dómy. W tym pośrednim miyszkałi Hibnerowie. No a potym zaboczył do lewa i szeń kole swoji byłej roboty, kaj na starej dyrekcji mioł kancnaryj a niedaleko była nowo portyrnia, sklep a nowy cechhauz. Od tego było jeszcze trzeba przynść nad budelami kolonije

Wiesieli ujca Stanisława i ciotki Manie Szuścikowej

1 rzónd: z lewej ???, ???, ???, prastarzik Suchanek Stanisław, ciotka Mania, ujec Stanisław, starka Suchankula, Paweł Foltyn a ciotka Beta Foltynka

2 rzónd: ???, ujec Robert ???, ciotka Aniela rodz. Szłapkowa jej mónż Karol Suchanek - brat starzika, ciotka Sztafka - siostra starzika, ???, ???, ???, ujec Polda,

3 rzónd: ???, ???, ???, ???, ???, ???, babcia Maryjanka, starzik Jozef, ciotka Betka, ujec Rudolf, ???,

SWALCYNIA LUDWIK
sierżant I

CHMIEL JOZEF
sierżant II

SUCHANEK JOZEF
skarbnik

JAWORSKI FRANCISZEK
podnaczelnik

GUZIUR TEODOR
prezes

BINI ANTONI
naczelnik

SUCHANEK RUDOLF
sekretarz

REICHENBACH ROMAN
rytmikowy

SALOMON ANDRZEJ
sierżant I

BIALAWA JAN

MONCZKA ANDRZEJ
młt. zawił I

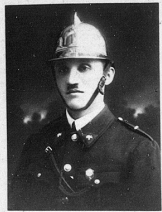
KANTOR ADOLF
młt. zawił I

WDOBEL ANTONI
młt. zawił II

SUCHANEK AUGUST
zawił sierżant I

SWALCYNIA ANDRZEJ
zawił skarbnik

ULLMANN JAN
zawił Polakowy

BIALAWA JAN
zawił sekretarz

WDAPINSKI IZIDOR
zawił sierżant II

PĘCKI ADOLF
zawił sierżant I

GRY CZ MARCEŁ

SZLACHTA HENRYK

UBRANIĘCZYK DYMITR

GODULA JOZEF

PĘDZISZ FRANCISZEK

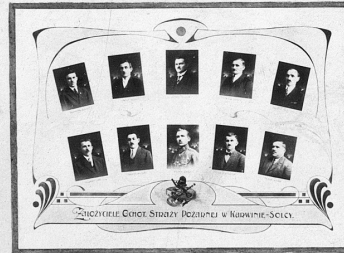
SEBERA DYMITR

WANIEK ADOLF

SMOLIK LUDWIK

GRUSZKA ADOLF

LIPKA JAN

STABLA EMIL

POWAN FRANCISZEK

DECIMANT FRANCISZEK

ROSENTHAL LUDWIK

POPEK ADOLF

SEDIJSKA ALEKSANDRA

TURAK KAROL

WANIEK ANDRZEJ

BARTEL JAN

POLSYN KAROL

ORŁO CZ ADOLF

SUCHANEK KAROL

LACIAK FRANCISZEK

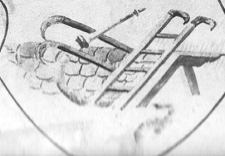
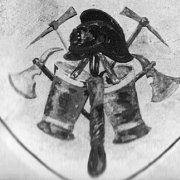
GLIŃSKI ROBERT

LASOTA FRANCISZEK

MALCZOK JAN

PISABSKI JAN

PIEMIEC JOZEF

GAMBOT JOZEF

GÖTZE FERDYNAND

REUBIN FRANCISZEK

WALEK FRANCISZEK

SZUKLIK KAROL

GĄDYSZ FRANCISZEK

NIEDLA AUGUST

100 LAT
1925

OCHOTNICZA STRAŻ DOŻARNA W KARWINIE-SOLCY.

S. BIEDA & L. WILCZAK, PRACOWNICY KRAJOWE

Siła 1947

1 starzik Jozef, 2 Gietze, 3 Symbol Ernest, 4 p. Raszkowa, 5 Molynda, 6 ujec Rudolf, 7 Poloczkowa, 8 ciotka Elka Hermanowa, 9 Otina Geigrowa, 10 ujec Stanisław

Pod Gruszkóm, do prawa kole kulturnigo dómu a za cestóm už była aleja ku bunkru, nad którym była weterka, no i potym przeszeł kole fińszczoków i przez łónke (jak nie jechoł na kole) kole płota naszej zogrody i už był w chałupie. A roz w masopust szeł nad ranym do dómu a był straszny mróz i na tej sztrece zakopnył, spod i złómoł se noge. Nejprzód skokoł na jednej nodze, ale go to tak bolało, że potym po leżónczku se czołgoł w tym mrozie od tej sztreki do nowej portyrni. A prawie że už był bez ducha, jak głowóm walił do dwiyrzi, portyr se pore razy dziwoł przez okiynko i gdyby ty dwiyrze nie odewrzył, tak by tam starzik zamarynył. Takí to ón mioł charakter. No, a jak se pomyślym, że starzik Jozef a wszyscy jego młodsi bracia miyszkalí dookoła tak blisko, to jak mioł kiery z nich abrahamowiny, to se zebrała u nas cało rodzina i szło se s pochodym, z lampionami gratulować. A najpiękniejsze to było, jak my szli do ujca Rudolfa na pindzi-sióntke. To ludzi tam było wyncyj niż na osiymdziesióntke starki Boraczki.

Babcia Maryjanka

Tak pracowite stworzynie, jakóm ona była, do dzisio żech eszcze nie spotkoł. Stowała w zimie w lecie o czwortej, jak se porychtowała, to dycki se po cichu pośpiywowała. Jak było pięknie, to „Kiedy ranne wstają zorze”, a jak było szpatnie, to „Pod Twą obronę”. Tagech wie-dzioł, jaki dziyń bydzie. Potym szła nakormić dobytek. Potym nagotować starzikowi śniodani i oblykała se do kościoła. Jo mioł te smołe, żech był nejstarszy, tak mie browała ze sebóm. I tak od szustego roku żywota żech chodził z babcíom rano do kościoła. Tam se mnie wszymnył ksiądz Wałoszek i powiedział, że mu bydym ministrowoł. Czynsto to było z jakimś starszym synkym, ale wiyncyj razy sóm. To żech mioł nagnane, boch był mały, a do tego słaby, ani żech ni móg uniyść misał na ołtorz. Tak mi dycki musioł pomagać. Jak my se wrócili z kościoła, tak było śnio-dani a babcia szła podoić koze i wykłudzić jóm na łónke, a to żech musioł chodzić z nióm, abych se nie bił ze siostrami. Potym, czy była wiosna, lato albo jesiyń, tak robiła w zogrodzie i mie tam browała ze sebóm i dycki mi przidzielila kónsek do zrobiynio. W zimie to albo szyła, albo sztrykowała, nigdy nie siedziała ze założonymi rynkami. Ku połedniu szła gotować obiod z tego, co jí przigotowała starka Boraczka. W połednie dycki śpiywała „Anioł Pański...” a my wszyscy z nióm. Po obiedzie se siedła i troche se spoczła, a za niecałóm godzinke zaś do pola robić, czy w zogrodzie albo kole kwaków czy zimioków. Kiedy se chodziło wieczór do kościoła, tak przed-tym obrzóndziła dobytek, a potym zaś mie gnała, abych se oblykoł a z nióm tam szeł. Po wie-czerzy, niż my szli spać, tak na klynczkach porzykali a potym my mógli iść do łózek. Miała mie fórt na oku, bo wiedziała żech je nieobadany hónćfót. A jo jí robił na paskude. Jo se to nie pa-miyntóm, ale babcia to dycki opowiadała, że už piyrszy roz, jak mie wziyna ze sobóm do Braci-sławy, to zażyła w cugu piekło. Odeszła na chwile do wychodka, przigroziła mi, abych był grzeczny, ale jak se wróciła, tak jo był w zamknyтым przedziale, do kierego se ni mógła dostać,

Karwina, stary kościół

a stołech na siedzyniu a dziwoł se przez otwryte okno. Klepała na mie, pytała, aż odewrzym, ale najwiyncyj jí szło o to, abych zloz z tego siedzynio a nie wyglóndoł przez to otwryte okno. A jo se jyny ponoć śmioł a nie chcioł jí odewrzyć. Tak musiała za-wołać konduchtora, aby jí tyn przedział odewrzył. Jo se myśloł, że dostanym od ni rzazu, ale óna jyny siedła i powiedziała, że se teraz musimy pomodlić i podziynkować Panu Bogu, że se nic złego nie stało. Wiele razy, jak pleła grzóncki, tak mi przidzielila jed-nóm. Jo se ale belónckoł i jakech widzioł, że se babcia o mie nie zajimo, tak zwyrt na piyncie, hóp przez płot i už żech ze synkami groł na łónce fuzbal. Za dobróm chwile se odzywało: „Staaasieek kaj żeś zaś uciyk. Zofort spatki do roboty!” Nejwiyncyj babcia spómínała, jak

Babcia Maryjanka a starzik Jozef

Kraj: Śląsk. Liczba: 30.
 Okrąg szkolny: Trzysztat. Rok szkolny: 1912/13.

Świadectwo uwolnienia.

Borak Marya urodzona w dniu *7 stycznia 1899*
 w *Solcy* w *Slasku aust.*, *Katolickiej* religii,
 z końcem ~~uczeń~~ *uczenica* *piątej* klasy *drugiego* oddziału
 w *piącio* klasowej szkole ludowej w *Solcy*, uczęszczała
 w *Widnawie i Solcy* od *1/9 1905* do *7/1 1913*
 i otrzymała następujące noty:

Obyczaje: *chwalebne*,
 Pilność: *wytwarła*.

Postępy w poszczególnych przedmiotach nauki:

Religia:	<i>bardro dobry</i>
Czytanie:	<i>bardro dobry</i>
Pisanie:	<i>bardro dobry</i>
Język wykładowy:	<i>bardro dobry</i>
<i>Niemiecki</i> język:	<i>dobry</i>
Rachunki i nauka geometrycznych for:	<i>bardro dobry</i>
Historia naturalna i nauka przyrody:	<i>bardro dobry</i>
Geografia i historia:	<i>bardro dobry</i>
Rysunki:	<i>bardro dobry</i>
Śpiew:	<i>bardro dobry</i>
Gimnastyka:	
Kobiece roboty ręczne:	<i>bardro dobry</i>
Zewnętrzna forma wypracowań piśmiennych:	<i>bardro staranna</i>

Z uwagi, że ~~ten uczeń~~ *ta uczenica* odpowiadała wymaganiom ustawy, zostaje na podstawie § 21 państwowej ustawy o szkołach ludowych z dnia 14. maja 1869 i § 95 ordynacji szkolnej i naukowej z dnia 29. września 1905, l. 13200, ~~tenże~~ *taż* niniejszem ze szkoły uwolniona.

Pięcio klasowa *publ.* szkoła ludowa w *Solcy*,
 dnia *7 stycznia* 19 *13*.

Kierownik szkoły: *M. Gotsman* Nauczyciel c.: *Władysław Jędrzejowski*
Władysław Jędrzejowski
As. Andrzej Gromada T.J.
Przewodniczący

Obyczaje:	Pilność:	Postęp:	Zewnętrzna forma:
1. chwalebne	1. wytwarła	1. bardzo dobry	1. bardzo staranna
2. zadowalające	2. zadowalająca	2. dobry	2. staranna
3. odpowiednio	3. wystarczająca	3. dostateczny	3. mniej staranna
4. mniej odpowiednio	4. niedostateczna	4. ledwie dostateczny	4. nie staranna
5. nie odpowiednio	5. mała	5. niedostateczny	5. niedbała

245. Śląsk. Wzór 15. W Wiedniu. C. k. Wydawnictwa książek szkolnych. Fol. 634/11.

roz mi kozała grać na klawiyrze, a ona przy tym cosi robiła w zogrodzie. I słyszała, że klawiyr gro, tak se spokojnie robiła swoji. Ale potym dłuższóm chwile klawiyr nie słyszała, tak se szła podziwać, co zaś wymyślóm. I co widzi - wycióngnyty gramofon, co my mieli na kluke, na nim płyta i rónczka z jęglóm na końcu - óna myślała, że jo ćwiczym, a to gramofón groł, a jo tymczasym gónił ze synkami z balónym po łónce. Babcia była świynto osoba, też nigdy na mie rynki nie podniosła, ale roz i ji nerwy puściły. A było to, jak zech miół wszystkim w sobote bótki wypucować. Abych to miół wartko z karku, tagech nic inszego nie wymyślóm, jyny czornym globinym wszystkie nababroł, tak jak były, z błotym. Tak tymi bótkami potym za mnóm ciepala i krziczała, że tego mi nie daruje i bydym miół kore. Jak miała w sobote po robocie dobry humor, to se też ku nóm siedła i opowiadała swoji zażytki z młodych roków. Nejbardzi se pamiyntóm jednóm strasznom historke, kiero babcie spotkała. Óna po szkole, jak ji było patnost roków, pomogala w gospodzie w Solcy. Tam se ji wszymnył jedyn geodeta z Widnawy, jako je słószno a robotno a że umi dobrze po nimiecku. Tak se starki Borakowej spytoł, czy by jóm puściła do Widnawy do jego dómu za kindermedle. Jak se starka dowiedziała, wiela ji bydzie płacił, tak hned kiwła na zgode. Tak babcia Maryjanka u tego geodety se opiekowała jego dwóma synkami. Była tam cały rok do Świąt Godowych. Na świynta dostała orlab, ale strasznie se cieszyła, że po Nowym Roku zaś tam pojedzie. Bo, jak mówiła, miała se tam dobrze. Paniczka była na nióm słószno. Dziecka nie gniywały, uczyły se dobrze a i óna se przy nich nauczyła troche po francusku. I tak po Nowym Roku pojechała do tej Widnawy spatki. Idzie do tej ichni chałupy, klepie na dwiyrze, bo były zamknyte, a żodyn ji nie chce odewrzyć. Tak poszła do sómsiadów se spytać, czy nie wiedzóm, kaj tyn inżynier je. Oni też poszli klepać, obchodzóm chałupe i zaglónidajóm przez okna. Widzóm, że dóma musi kdosi być, bo na stole sóm talyrze. Jak nic nie zmógli, kozali babci iść na policajtów, aby im powiedziała, że se do dómu ni może dostać. Ci odewrzyli na siłe dwiyrze i pochodzili po kwartyrze, a jyny wlyżli do łóznice, tak halt, żodnego dali nie chcieli puścić. Co se ukozało - tyn geodeta w łózku zastrzelil swojóm babe i obóch synków. Ale ónego nigdzi ni mógli nóńść. Tak hned przileciało kupe tajnych i mundurowych i dawaj hledać panoczka. Naszli go powieszónego na górze. Tak se skóńczyła babci piyrso dobro robota. Potym też se w Karwinie starała o dziecka albo pomogala we szpitalu u siostrziczek. Tam robili dwa młodzi zogrodnicy. Oba Talijani. Tyn jedyn, co umioł po nimiecku, se ji strasznie podobół. I od tego czasu se potym mówiło, że chciała, aby jeji Alojzek był ogrodnikym albo ksiyndzym. Ale se ji to troche spełniło, bo jako nauczyciel Alojz uczył tzw. prace polowe. No a jak se wydała za starzika Jozefa, zaczy insze starości. O dziecka, o starzika. Nadeszeł kryzys w trzicatych rokach. Potym przyszli Polocy, a potym straszno wojna. No i krziż pański z tóim Waclicóm. Ta bestyja była wlazło jak wesz, do garców zoglónidała i szmejdziła, kaj mógła, aby dokuczyć babci. Ale jak wojna kóńczyła a przyszli Rusi, to wiedziała, ku kómu mo lecieć po retunek. Udała te Waclice drugo folksdojczka z wyrchnigo kónca kolónije, niejako Warkoczkuła. Ale dziecka przileciały powiedzieć, że po nióm idóm Rusi, tak pyndym do babci, buch na kolana, skłodo rynce i pyto „Mari, schowej mie kaj, bo jak mie zastrzelóm, kdo se bydzie o moji dziecka staroł”. Babcia se ani nie obróciła, a ta se ciśnie do pierzin. Naroz wielki krawal. Przilecieli dwa Rusi, jedyn

z automatym a drugi z naganym, i do babci, że kaj je ta niymra. Przileciała z wyrchu moja mama i omało jóm szlak nie trefił, bo se boła, że babcie zastrzelóm. Wrzeszczy na tego Rusa, że sóm Polocy, pokazuje mu na szatach P, co miała prziszycie, i rynekami nogami mu wykłodo, że by sama te bestyje udusiła, jak by jóm chytła. Wojocy polotali po chlywkach, po zogródce, i jak Waclice nie naszli, tak poszli. Po dłuższej chwili babcia odkrywo pierziny, a tam Waclica ubeczano, posrano, całe łózko ji zaświniła. Ale to eszce ni ma koniec, co my przez te Waclice mieli. Bo se przedstowcie, że jak se dostała do Nimiecka, tak każde śwynta posyłała kartke z życzeniami. My ale nie odpisowali, bo babcia nic z nióm nie chciała mieć. A tu po Nowym Roku w pińdziesióntym piyrszym prziszli dwo panowie we skórzannych mantlach i bieróm starzika ze se bóm na wysłech. Wszyscy we strachu, jak to skóńczy. Jak starzik Jozef wrócił po połedniu, to tak krucyfiksował, że przez te hrómskóm Waclice eszce teraz mo sumeryje. Bo fórt chcieli wiedzieć, gdo ta Waclica je i czymu se z nióm piszemy. Ale prziszel na to, jak s tym skóńczyć. Jak my byli zaś w lecie w Bracisławie, to popytała babcia syna od swoji siostry Milki, Władka Pospišila, aby przez Wydyń posłol tej Waclicy wskaz, aż už nie pisze, bo nóm tajni nie dajom żyć. Jak se pamiyntóm, to babcia Maryjanka miała za cały rok jedyn dziyń orlabu. Było to na śwynto Porcyjónkuli, kaj jeżdżila z kamratkami do Jabłónkowa. Była to dycki wielko wiec. Bo jyny przigotowani, aby dóma wszystko było, jak mo być. Aby dobytek był nakormióny, koza

Wiesieli starzika Jozefa a babci Maryjanki

Na dole siedzóm dziecka: ciotka Neszka, ???, stoi ujec Paweł, siedzi Wewka, siedzóm w 1.rzyndzie: Jozefa Tkaczyk -siostra starki Boraczki, jej mónz Jozef Tkaczyk, prastarzik Suchanek - ojciec starzika Jozefa, babcia Maryjanka, starzik Jozef, starka Suchankula - mama starzika Jozefa, ??? stojóm w 2 rzyndzie: ciotka Feberka, ujec Stanislaw Suchanek, ciotka Pieczkowa Agneszka rodz. Tkaczykowa, Jozef Tkaczyk, ciotka Betka a ujec Rudolf, ciotka Milka, ???, 3.rząd: ciotka Maryczka Robert Suchanek???, Szebestowa Marianna, jej mónz Hajndrych Szebesta, Karol Suchanek ???

Wiesieli cioci Betki a Milki (siostry babci Maryjanki)

leżóm: Robert, Wewka Florian - mama Jarka Macury, Polda, 1.rzónď z lewej stróny: prastarzik Stanisław Suchanek, prababcia Rozalia Suchanek, stoi Paweł Foltyn, ujec Rudolf, ciotka Betka - państwo młodzi, mama Rozka, ciotka Milka a ujec Josef Pospišil -państwo młodzi, prababcia Borakowa Maria, stoi Ernest Borak, prastarzik Borak, 2.rzónď z lewej stróny: Karol Suchanek, Paul Foltyn a ciotka Beta Foltynka na rynkach mo syna Zeflika, ciotka Maryczka, ujec Stanisław Suchanek, Florianowa (ciotka Winckula), żona Wincentego Floriana, Karel Florian, ostatni rzónď z lewej: ciotka Neška, ciotka Sztefka, babcia Maryjanka a starzik Sozef, ciotka Rużyczkula Franciszka. Marianna Szebestowa (siostra Starzika), Hajndrych Szebesta.

snopy wiyźli nad cegielnie ku młóćarni wozym, kiery ciógły kónie. Bo jo, jak ze starzikym a tym furmanym my siedzieli na snopach, żech był strasznie pyszny, bo insze dziecka tego ni miały. Zaś co se tyko gowiedzi, to to było tak. Przed Wielkanocóm se zabijało koźlóntko. Ale na to miół starzik napytanego chłopa, bo on by to sóm ni móg zabić. Potym wiyw, że na jesiyń se futrowały gynsi śliżkami. To babcia nawarziła wielki garniec śliżek z kukurcziczej a zimioćzanej mónki. Potym z ciotkami siedziały w chlywie a jo im po jednej gynsi puszczół przez wrotka, ale żech se nieśmioł na to dziwać. Jyny żech słyszół, jak se ty gynsi duszóm,

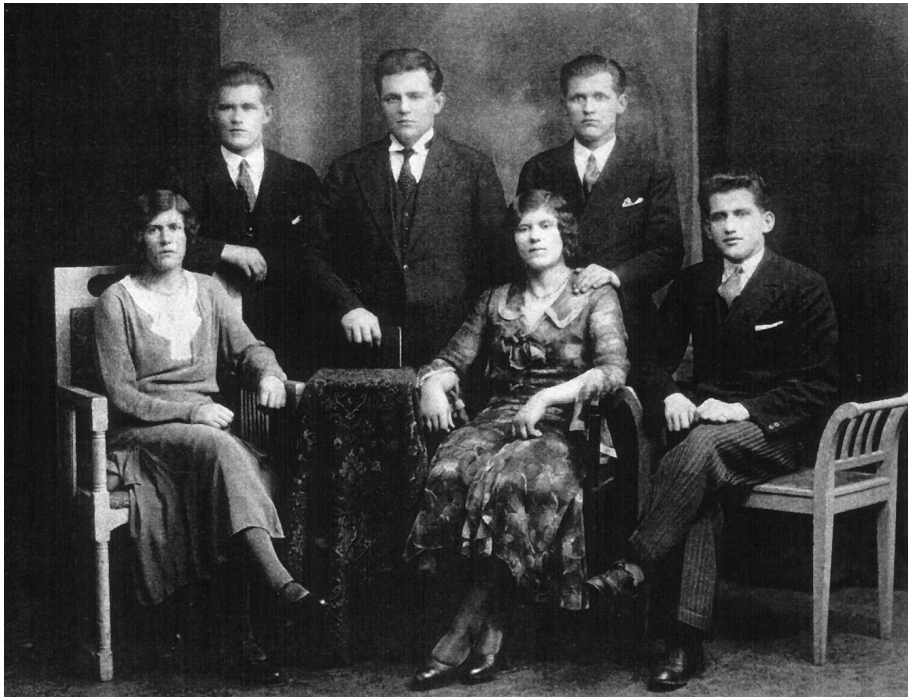
podojóno, o Juzie postarane. Babcia se cały czas starała, że jak nie bydzie dóma, to cosi se stanie. A jak se wróciła, to była tako szczyńśliwo, że zaś je dóma. Pochodziła wieczór po dómu, po zogrodzie, po chlywkach i pośpiywowała se i ze wszystkim witała.

Przi gospodarce, jakóm babcia kludziła, wszystko musiało być zrobione jak na polu, tak w chlywie. Jak se sadziło zimioki, to prziszły ciotki - siostry babci albo její szwagrówki - a i moja mama i ciocia Meda pomagały. Potym se szło pomagać sadzić do dalszych. A jo tam musioł chodzić i też pomagać. To samo przy wykopowaniu zimioćków albo targaniu rzeppy. Trowa, jak se pokosiła, to ku obracaniu też ciotki z rodziny chodziły. Jyny jak starzik pokosił obili, to my robili sami, bo tego nie było wiewa. Ale najwiyncyj żech se cieszył na to, jak my przesuszóne

jak im tymi końcami warzech do karku ty ślizki ciśły. No a w listopadzie se gynsi szkubały, a potym se ty stare zabijały. Zabite gynsi se piykły a potym zawarzo-
 wały, a szmolec z gynsi se też dowoł do szklónek. Dwa tydzie przed Wilijóm se zabijoł prosiok. Przi tym też asystowała cało rodzina, bo ci, co pomagali, dostali
 wysłóžke - świyczke, jelita, prdelónke aji kónsek miynsa. Miynso se zakłodało z czoskym a solóm, czynsto przewracało, a jak było dobrze nałożóne, tak se jechało
 z nim do wyndzynio. Dziynki tej procy my ni mieli tak wielki biydy o jedzyni. Eszcze my mieli kury, ale wajca se zbiyrała babcia sama. Jyny jak kiero zachodziła
 a nie niósła do gnozda, tagech musioł chodzić ty wajca chleđać. Ale na to zech mioł patynt, bo jak zaczęła kura gdokać, a nie było to w kurniku, tagech hned
 lecioł se dziwać, skónd ta zgaga idzie, i dycki zech to wajco naszeł. Jak kura zaczęła kwoczeć, a nie było wajec na siedzyni, tak jóm babcia zawrzyła do kosza
 i powiesiła na szpagacie tyn kosz z kuróm na klepoczu. Roz w miesióncu zech jeździł z babcioóm po fasónk do konzumu ku Gabryjeli. Starzik niechoł zrobić taki
 drabinioczek na sztyrech kótkach a jo dycki cióngnył za łójko, a babcia tyn wózek ciśla, ale jyny wtedy, jak był pełny tego fasónku. Pamiyntóm, że miała z nami
 chodzić i Marylka, ale óna se strasznie gańbiła i robiła wszystko, aby jyny z nami nie musiała iść. Tyn fasónk to było wszystko, co było na kartki: mónka, cukier,
 sól, krupy, masło, margaryna i jo nie wiym, co eszcze. No i maszkiety, jak bónbóny a czekulada. W tym kónzumie zech widowoł PTPaków, jak im mówili, jak se
 kupowali chlyb a ku tymu zagryzali cebule. Jo to roz sprubowoł a strasznie zech potym pluł, bo mie szczypało pyszczysko. Ni móg zech przisć na to, jak im to
 może szmakować. Ale babcia mówiła, że to je zdrowo tak jeść. Muszym eszcze spómnieć o szkubaczkach, kiere se robiły dycki u nas w tej izbie, w kierej se nie
 miyszkało. Było to jedno, czy se szkubało piyrzi od naszych gynsi, czy od kierejsi z ciotek. Izba se wykludziła, postawiły se stoły, ławki, stołki. Zahajcowało se
 w kachloku. Po obiedzie babcia z mojóm mamóm uwarziły jakisi ajntopf z miynsym a upiykły buchte albo babówke. No a jak se zećmiło, a było to pod koniec
 zimy, tak se zaczęły schodzić siostry a szwagrówki moi babcu aji jejich cery, czyli siostrzynice moi mamy. Dycki ich było kole dwacet, tak że izba była pełno.
 Porozdzielały se piyrzi, szkubały a przi tym dycki se opowiadało. O tym, co se kaj stało, gdo se bydzie żynił albo wydowoł, o dzieckach, jaki to sóm szkwyty. Ale
 czynsto se opowiadało o tym, jak to kiesi było, jako przed wojnoóm, ale i za wojny. A jo wtedy mioł raj, boch pomogoł przinosić miyszki z nieszkubanym piyrzim,
 albo wnosić na siyń z oszkubanym piyrzim. A potym zech se siedzioł za tym ciepłym kachlokym a postóchoł, o czym ty moi ciotki opowiadały. I tymu zech
 był nejmóndrzejzy z dziecek, bo oni to nigdy nie słyszeli, a jo im to opowiało. A dziecka se zy mie śmioły, że to ni może być prowda i że se wymyślóm. Kole
 usmej wieczór se wszystko pokludziło, prziniósło jedzyni a pici a za niedłógo se zaczęli schodzić chłopí po ty swoji babki. Kdosi z nich, to se už nie pamiyntóm,
 prziniós heligónke, a tak se zaczęło śpiwać aż do nieskorych godzin. Mie ale mama wyganiała spać, bo było trzeba rano stawać. Też po Wiliji przed Jutrzióm,
 to se wszyscy u nas schodzili, aby se powinszować na świynta. A my dziecka to my se mógli chwolić, co kiery dostoł pod strómek. Na tej Wiliji na stole musiało
 być tych dwanost jedzyní - nejprzód polywka rybio, potym sałot zimiozczanny z usmazónóm rybóm, potym fazole na sucho aji też groch z kapustóm, a na kóniec
 pieczóno warzóno gałuszki z makym posypane cukrym z orzechami a mandlamí a polote masłym. Też wszystki owoce, co se urodziły w zogrodzie. A kiedy było
 szczyńsci, że se kupiło banany a pomańcze, to też po jednej było na stole. Też tam stoło napieczóno cukrowi, sztrucla a jabkowy zawijok, ale to se mógło jeść
 aż po połómaniu opłatków. Ale na kóniec dycki starzik wzión chlyb, co ležoł na pośrodku stoła, ukroł po krajiczku, dowoł nómi i mówił, żeby doł Pónbóg, aby
 nómi tego nie pochybiło. Jedyn zwyczój ale se nie robił, a to aby każdy se rozłupoł sztyry orzechy, aby wiedzioł, co go czako. Bo ponoć, jak mówiła mama, że we
 sztyrycatym pióntym roku, po wojnie, na Wiliji mój tata wszystki sztyry orzechy mioł czorne, ale se z tego śmioł, a mama mówi, że to była przepowiednia, że tata
 umrze. Też w naszej rodzinie je taki zabobón, że kiero urodzi trzi dziecka, to bydzie młodo wdowóm. Bo se to przitrefiło jak moi mamie, tak Bożce Kowarzowej
 z Bracisławy, aji moi siostrze Jadzi.

Babcia Maryjanka, ta miała strasznie dobre serce. Żodnymu nigdy pómcocy nie odmówiła. A tak dycki roz do roka przichodziły na plac cygónki z małymi
 dzieckami. A że to było w lecie, tak mi kosała natrzepać do kosza jabłek papiyrówek, kiere už były zdrzałe. Usypała do szklónek po ogórkach mónki, cukru. Dała
 im też z pół pytla zimioków aji jakómsi marekwie czy cebule. W tym czasie cygónki popijały se kompot, kiery im babcia nagotowała, i opowiadały babci skónd
 przisły i kaj teraz dali majóm ceste. Roz ale i ona była jaksi nerwowo, jak przisły taki baby, niby cygónki, ale inakszy mówiły. Chciały wody, soli a tabaki. Bab-
 cia powiedziła, że tabaki ni mo, bo żodyn dóma nie kurzi. Też im dowala jabka, to se wzióny, ale zimioków nie chciały, jyny że se weznóm cebule a marekwie.
 Jo ale słyszoł, jak kury zaczęły gdokać a po zadnim placu lotać, tagech lecioł na góre, abych se przez okiynko podziwoł, co se tam robi. I widziotech, jak w losku
 siedzóm jaksi chłopí z gwerami, a kury taki młodziok se niesie do tego losku. Tagech lecioł spatki do babci, abych ji to powiedzioł, ale ty baby už były pricz. Tak
 my zaś lecieli na te góre se podziwać, a ta banda už kroczała tym loskym dali ku Hóhoner. Potym starzik mówił, że my mieli szczyńsci, że se nic nie stało, bo
 to byli Banderowcy.

Tata Francik

siedzóm: siostry taty Anna Koch, Maria Jaskóła a tata Francik
stojóm: bracia taty Rainhold, Karol a Adolf

je. Jak żech mu powiedział, że z Karwinej, to z płaczkami se mi przedstawił, że je Karol Gawlik, najstarszy brat mojigo taty. No a tyn mi potym, jak my se od czasu do czasu widzieli, troche opowiedziół o sobie a swoich młodych rokach w Karwinie. Też o tym, że musioł uciekać z Karwinej a że se dostoł do Belgije. Ale po wojnie se móóg wrócić aspón do Polski. Jo ale do dzisio ni ma z tego móndry, bo tam było cosí, o czym on nie chcioł opowiadać. A jagech se potym pytoł ujca Rajnholda na to, tak ón cały nerwowo jyny kiwnoł rynkóm a też nie chcioł o tym debatować. Siostry tata mioł dwie. Jedna Anna, kiero se wydała za Kocha, a tyn, to był piyrszy stachanowiec na Hańdrychszachcie. Jyny potym, jak go wozili ukazować po wszystkich szachtach, tak to nie uniós, doł se na pijatyke i dłógo po tym nie pożył. Drugo siostra taty se wziyna niejakigo Jaskóła, kierego poznała, jak jóm Niymcy wywiyzli do Rajchu, a potym z nim żyła we Francyji. Tyn Jaskóła po wojnie, jak były ty wyścigi pokoju, to był szefym tych bicyklistów z Polonije Francuski. Jak jí tyn Jaskóła umrzył, tak se przekludziła do Krakowa, ale my se z nióm moc nie unterhaltowali.

Tata był z sześciu dzieciek najmłodszy. Jak wycie, to żech se go dłógo nie użył. Tymu też mało o nim wiyem. Że se uczył za piekorza u Fajkisa a za młodych roków rozwoził na kole na patyntregrze chleby po kolóniji, kiere strasznie pięknie wóniały, to wszyscy spóminali. A że už za mamóm gónił, jak skóńczyła patnost roków, a mama se gańbiła, że taki stary pachół jóm oblatuje, to też spóminali. A wszyscy o nim dycki dobrze mówili, jaki to nie był szykowny. Za wojny jako Polok ni móóg robić nigdzi indzi jyny na dole, bo by go wywiyzli na roboty do Rajchu. Po wojnie, jak se už myśloł, że zacnie robić na swoim jako piekorz, to se przez te harówke tak zaniedboł zdrowi, że tymu podlegnył. Jak mama owdowiała, to my se z rodzinóm taty moc nie stykali. Chodzili my tam jyny na urodziny babci Pieczónkuli. Jak starzik Gawlik se pominył, to do dzisio nie wiyem, bo żodyn wtedy o tym nie chcioł mówić. Pry go zabiło na szachcie. Jynym nigdy my nie chodzili na jego grób na Wszystkich Świyntych, a przeca cało rodzina je pochowano na karwińskim kierchowie. Starka Gawlikowo se drugi roz wydała za Pieczónke, i tymu my jí tak mówili. Tyn Pieczónka mioł jednóm noge drzewiannóm, a i starcka Pieczónkula nie była moc zdrowo. Jak my tam prziszli do ni, to dycki leżała w łóžku. Bracia taty Francika to byli: Rajnhold, znómy frysztacki masorz, drugi Adolf, kierymu na Uzetce urwało rynke przy pasach, ale ón był wyuczóny szewc, tak i z tómm jednóm rynkóm umioł sprawić bóty. Nejstarszy był Karol, ale o nim se nie mówiło dobrze. Jo se z nim spotkoł, jak żech sztudowoł w Polsce. Byłech na zawodach w dżudo w Opolu, a jak żech skóńczył a szel do szatni, tak mie za-

stawił taki starszy

panoczek a pyto

se mie, skóndech

siedzóm: mama, ciocia Jadzia zymnóm a tata
stojóm: ciocka Różyckula a jejo cera Maryczka Tomasikowa

VŠEOBECNÁ ŽIVNOSTENSKÁ ŠKOLA POKRAČOVACÍ
v *Karvině*

Číslo kat. *7.* PROSTO KOLKU
podle výnosu min. financí ze dne
3. dubna 1901, č. 8.738.

Vysvědčení na odchodnou.

Karel *Gawlik*
narozný dne *1. srpna 1914* v *Karvině*
v (na) *Stenském*, učeb. žvnosti *pekařské*
u *Fr. Jos. Feikis, pekaře*
v *Karvině* navštěvoval dvojtřídní všeobecnou živnostenskou
školu pokračovací od *1. října 1919* do *30. dubna 1919*
a byl takto posouzen:
Chování: *chvalitebné*

Předmět:	Prospěch:
Pisemnosti	<i>dobry</i>
Živnostenské učení	<i>chvalitebný</i>
Živnostenská kalkulace	<i>dobry</i>
Živnostenské účetnictví	<i>dobry</i>
Odborné kreslení a rýsování	<i>dobry</i>
Občanská nauka	<i>chvalitebný</i>

Počet zameškaných hodin *24* z nichž neomluveno.....
v *Karvině* dne *30. dubna 1919*

M. L. Lerman správce školy. *J. J. J. J.* třídní.

STUPNICE POSUDKŮ	Stupeň:	1.	2.	3.	4.	5.
	Chování:	chvalitebné	uspokojivé	základné	méně základné	nezákladné
	Prospěch:	výborný	chvalitebný	dobry	dostatečný	nedostatečný

C. VI. b) 14a/1927. Státní nakladatelství v Praze. — 708.

První parní pekárna bílého a černého pečiva

JOSEF FAIKIS

V KARVINĚ

dovoluje si upozorniti
P. T. návštěvníky výstavy na svou

Výstavní expozici v budově a prodejní stánek před budovou.
Denně čerstvé pečivo!

Pekárnia Feikis

Mama Rozka

Nie wiem, jak bych miał zacząć. Bo jak se to teraz przelecym w głowie, tak mi je jasne, jaki to miała moja mama ciyżki. We dwaceticiszejści rokach owdowiała. Trzi dziecka na karku, do tego eszce po połogu onimocniała. Jak óna to wszystko wydzierzała? Ale isto se powiedziała, że to musi wydziyrzeć, bo była ze Suchankowego rodu, a z tymi se też żodyn nie cackoń. Jak była mała, to zaczęła chodzić do ochrónki przy Gabryjeli a potym i do piyrszej klasy w Solcy. Ale od drugi klasy chodziła do szkoły u paniynek, Ubogich Zakonnich de Notr Dame na Szustym. Na wydziałówke zaś chodziła ku starymu kościołu do „czyrwónej szkoły”. Wiym to tymu, że móm wszystkie jeji świadectwa. A uczyła se dobrze, bo ani roz ni miała trójki.

Mama Rozka we szkółce (1)

REPUBLIKA CZESKOŚŁOWACKA.

Kraj: *Śląsk* Zupa: *M. Czerwawa* Rok szk.: *1926/27*

Szkoła klasowa ludowa dla ob. p. w. *Solcy* Liczba: *21*

(Przy szkołach prywatnych z prawem publiczności)

Pravo publiczności przyznano rozporządzeniem ministerstwa z dnia L.....)

UWIADOMIENIE SZKOLNE.

Suchankówna Rozalia urodzona dnia *17. 4.* 19 *20.*

w *Karwinie* , powiat *Frysztat* , religii *rym. kat.*

uczęszczając do szkoły wogóle od dnia *1. 9.* 19 *26.* do tutejszej szkoły od dnia *1. 9.* 19 *26.* , otrzymuje w *1.* klasie — oddziale następujące noty:

W ćwierćroczu	I.	II.	III.	IV.
Obyczaje	1	1	1	1
Pilność	1	1	1	1
Postęp:				
W religii		1	1	1
w nauce i wychowaniu obywatelskiem		1	1	1
w nauce poglądu		1	1	1
w czytaniu		1	1	1
w gramatyce i pisowni		—	—	—
w stylistyce		—	—	—
w nauce o ziemi ojczystej		—	—	—
w geografii		—	—	—
w historii powszechnej		—	—	—
w historii naturalnej		—	—	—
w fizyce		—	—	—
w rachunkach i geometrii		1	1	1
w rysunkach		—	—	—
w pisaniu		1	1	1
w śpiewie		1	1	1
w nauce zręczności		1	1	1
w kob. rob. ręcz. i nauce gosp. dom.		—	—	—
w gimnastyce		1	1	1
W przedmiotach nadobowiązkowych	w języku czeskim	—	—	—
	w języku niemieckim	—	—	—
Zewnętrzna forma wypracowań piśmiennych: —				
Ilość opuszczonych półdni	usprawiedliwionych	—	—	2
	niesprawiedliwionych	—	—	—
Uwiadomienie wydano dnia:	<i> 15. 11. </i>	<i> 24. 1. </i>	<i> 23. 11. </i>	<i> 28. 11. </i>
Na podstawie powyższych not..... może przejść do wyższej <i> klasy. </i>				
Pieczętką urzędową:	Czwierćroczu	Podpisy:		
		kierownika szkoły	gospodarza klasy	rodziców lub ich zastępców
	I.	<i> M. Apolinaria </i>	<i> M. Keruberta </i>	<i> Rozalia Suchankowa </i>
	II.	<i> M. Apolinaria </i>	<i> M. Keruberta </i>	<i> M. Suchankowa </i>
	III.	<i> M. Apolinaria </i>	<i> M. Keruberta </i>	<i> Rozalia Suchankowa </i>
	IV.	<i> M. Apolinaria </i>	<i> M. Keruberta </i>	<i> Rozalia Suchankowa </i>

REPUBLIKA CZESKOŚŁOWACKA.

Kraj: *Mor. Śl.* Powiat szkolny: *Frysztat*

3. klasowa szkoła ludowa *żeńska* w *Karwinie K. H.*

(Przy szkołach prywatnych z prawem publiczności)

Pravo publiczności przyznano rozporządzeniem Ministerstwa z dnia *19. 11. 1895.* *26914*

Rok szkolny: 19 *30. 31.* Liczba: *27*

UWIADOMIENIE SZKOLNE.

Suchankówna Rozalia

urodzona dnia *17. 4.* 19 *20.* w *Karwinie*

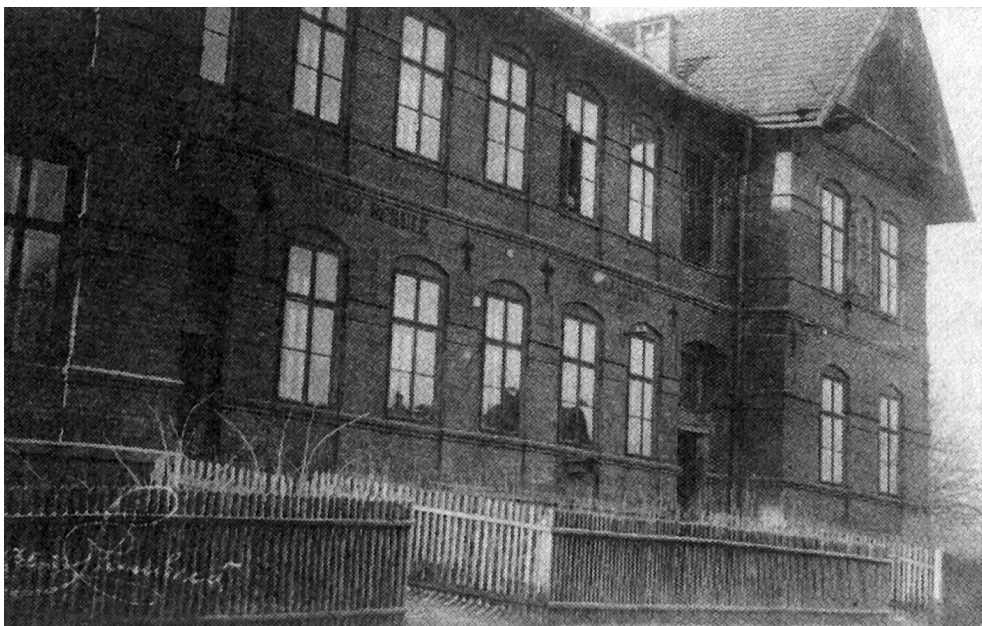
w powiecie polit. *Frysztat* , religii *rym. katol.*

otrzymuje w *4.* klasie, *2.* oddziale następujące noty:

W ćwierćroczu	I.	II.	III.	IV.
Obyczaje	1	1	1	1
Pilność	1	1	1	1
Postęp:				
w religii	1	1	1	1
w nauce i wychowaniu obywatelskiem	2	1	1	1
w nauce poglądu				
w czytaniu	1	1	1	1
w gramatyce i pisowni	2	2	2	2
w stylistyce	1	2	2	1
w nauce o ziemi ojczystej				
w geografii	1	1	1	1
w historii powszechnej	1	1	1	1
w historii naturalnej	1	1	2	1
w fizyce	1	1	1	1
w rachunkach i geometrii	2	2	2	2
w rysunkach	2	2	2	1
w pisaniu	2	2	2	2
w śpiewie	1	1	1	1
w nauce zręczności				
w kob. rob. ręcz. i nauce gosp. dom.	1	1	1	1
w wychowaniu fizycznym	1	1	1	1
w przedmiotach nadobowiązkowych	<i> język czeski </i>	2	2	2
	<i> język niemiecki </i>	2	2	2
Zewnętrzna forma wypracowań piśmiennych:	2	2	2	1
Ilość opuszczonych półdni	usprawiedliwionych	—	2	—
	niesprawiedliwionych	—	—	—
Uwiadomienie wydano dnia:	<i> 15. 11. 1930. </i>	<i> 31. 1. 1931. </i>	<i> 15. 11. 1931. </i>	<i> 27. 10. 1931. </i>
Jest uzdolnion(a) do przejścia do wyższej <i> V. </i> klasy				
Pieczętką urzędową:	Czwierćroczu	Podpisy:		
		kierownika szkoły	gospodarza klasy	rodziców lub ich zastępców
	I.	<i> M. Apolinaria </i>	<i> M. Keruberta </i>	<i> Rozalia Suchankowa </i>
	II.	<i> M. Apolinaria </i>	<i> M. Keruberta </i>	<i> M. Suchankowa </i>
	III.	<i> M. Apolinaria </i>	<i> M. Keruberta </i>	<i> Rozalia Suchankowa </i>
	IV.	<i> M. Apolinaria </i>	<i> M. Keruberta </i>	<i> Rozalia Suchankowa </i>

Szkoła Ubogich Sióstr Zakonnych de Notre Dame

Czyrwnó szkoła, (dalsze szkoły vide strona 47)

REPUBLICKA CZECHOSŁOWACKA.

Kraj: Morawoskolska Powiat szkolny: Frysztal

Szkoła wydziałowa publiczna w Karwinie

Rok szkolny 1933/34 Liczba: 34

Świadectwo uwolnienia ze szkoły wydziałowej.

Suchankówna Rozalja

urodzona dnia 14. 4. 1920 w Karwinie

w powiecie polit. Frysztal religii rym. katol.

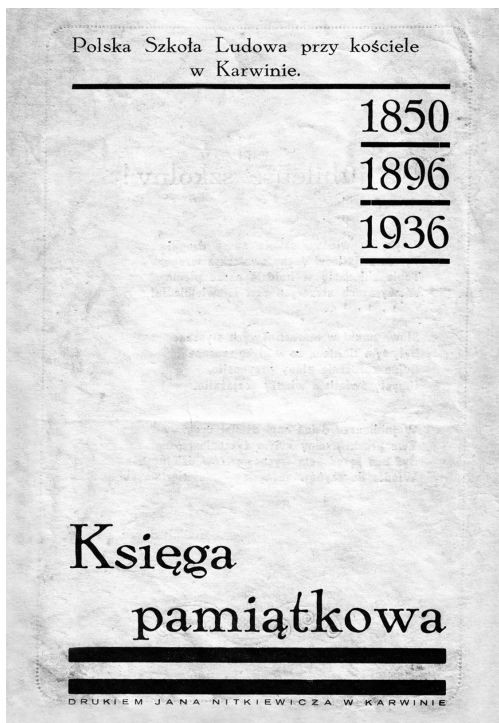
uczeń nica trzeciej klasy tutejszej szkoły, otrzymuje przy uwolnieniu ze szkoły następujące noty:

Obyczaje: chroalebna

Pilność: radowalająca

Przedmioty obowiązkowe:		Postęp:
Religia		<u>celujący</u>
Nauka i wychowanie obywatelskie		<u>celujący</u>
Język wykładowy ze stylistyką		<u>dość dobry</u>
Geografia		<u>dobry</u>
Historja		<u>dobry</u>
Historja naturalna		<u>chroalebny</u>
Fizyka i chemja		<u>chroalebny</u>
Rachunki w połączeniu z buchalterją pojedynczą		<u>dobry</u>
Geometria i rysunki geometryczne		<u>dobry</u>
Rysunki odręczne		<u>dobry</u>
Kaligrafja		<u>~</u>
Śpiew		<u>celujący</u>
Roboty ręczne chłopców		<u>~</u>
Kobiece roboty ręczne w połączeniu z nauką o gosp. dom.		<u>chroalebny</u>
Wychowanie fizyczne		<u>celujący</u>
Przedmioty nadobowiązkowe:	Język czeski	<u>dobry</u>
	Język niemiecki	<u>dobry</u>
	Stenografja	<u>~</u>
Zewnętrzna forma wypracowań piśmiennych:		<u>staranna</u>

Szkoła w domu po organistcie Sobali, kupiono w 1873 roku

Z tymi szkołami w Karwinie to było tak, że były polski szkoły jak w Solcy, tak na Sowińcu aji na Granicach, a na Szustym potym były dwie, bo jednóm miały paniynki, a drugo była powszechno. Ale nejwyncyj se mówi o tych kole starego kościoła. Dostała mi se do rynki jednodiówka o dziejach polski szkoły przy starym kościele, a tymu wiym, że insi, kierzi pisali o tych szkołach (jak F. Sochor abo J. Chmiel z J. Szymikym), to ganc tak ni mieli prowde. Piszse se tam, że piyrszio szkoła przy starym kościele była drzewianno a postawiono była w zogrodzie, kaj potym stoła „bioło szkoła”. Ale kiedy była postawiono, to už żodyn nie wiy, bo o tym, że se tam uczyło, se naszel zapis w archiwie parafialnym z 1727 r. W 1848 roku už była w tak dezolacyjnym stanie, tak se zaczęło stawiać murowanóm szkołę. Potym ale zaczęło chybieć miejsca do dziecek, tak gmina kupiła w 1873 r. za 14.000 ryńskich gospode pod starym kościołym (kaj przedtym miyszkoł organista Sobala) - tak że nima prawda, że tam była w 1774 r. szkoła) a w 1879 tam były dalsze 4 klasy. W 1886 r. odewrzyte były dalsze elokowane klasy w budynku konsumowym na Gabryjeli. W 1894 r. se zaczęło stawiać tzw. „czerwónóm szkołę” kiero miała dwa skrzydła - prawe do synków, a lewe do dziółuch. Poświóncka tej szkoły była 20 września 1896 r. W tej „biołej szkole” potym od 1902 r. otwryyli niemieckóm szkołę, a po 1920 roku, jak prziszli Czesi, tak z ni zrobili czeskóm szkołę. Potym jedno skrzydło „czerwónej szkoły” dali Niymcóm, a w drugim skrzydle se uczyły polski dziółchy społym ze synkami (z tym, że ty kiere miał bliży do inszych szkół, tak ich tam przeniysli).

Przeгляд dat statystycznych polskiej szkoły lud. przy kościele w Karwinie.

Urzędowa nazwa szkoły brzmi:

POLSKA SZKOŁA LUDOWA przy kościele w KARWINIE

Rok założenia: 1852 jako prywatna 2-klasowa szkoła dla płci obojga
 1867 " " 3 " " "
 1873 " " 4 " " "
 1879-80 " " 5 " " "
 Wszystkie dzieci było 860, w klasie 1- było 250 dzieci
 1896-97 jako publiczna 5-klasowa szkoła dla chłopców
 1920-21 jako publiczna 5-klasowa szkoła dla płci obojga.

Ilość klas, paralelek i uczniów:

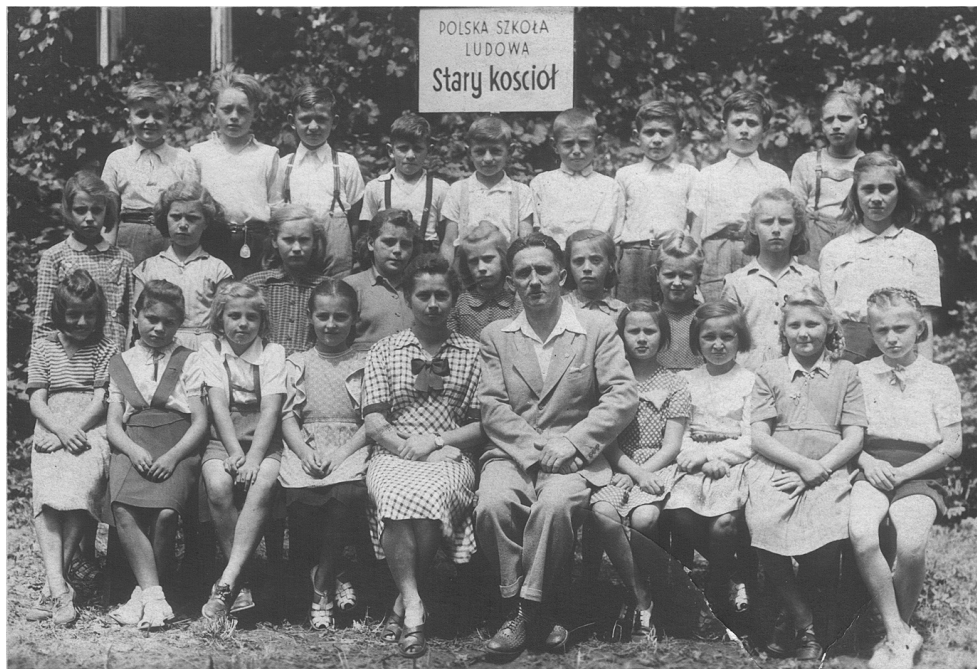
Rok szkolny	Organizacja szkoły	Klasa pom.	Klas post.	Paralelek prowiz.	Ilość uczniów	Uwaga
1913-14	5-kl.	—	5	2	386	tylko chłopców
1914-15	"	—	"	2	409	" "
1915-16	"	—	"	1	433	" "
1916-17	"	—	"	1	391	" "
1917-18	"	—	"	2	397	" "
1918-19	"	—	"	1	398	" "
1919-20	"	—	"	2	408	" "
1920-21	"	—	"	2	386	chłop. 254, dziew. 132
1921-22	"	—	"	4	383	" 233 " 150
1922-23	"	—	"	4	368	" 204 " 164
1923-24	"	—	"	4	356	" 203 " 153
1924-25	"	—	"	1	269	" 153 " 116
1925-26	"	—	"	1	248	" 143 " 105
1926-27	"*	1	"	-	219	" 126 " 93
1927-28	"**	1	"	-	178	" 103 " 75
1928-29	"	—	"	-	185	" 103 " 82
1929-30	"	—	"	-	165	" 91 " 74
1930-31	"	—	"	-	166	" 90 " 76
1931-32	4-"	—	4	-	155	" 95 " 60
1932-33	"	—	"	-	150	" 91 " 59
1933-34	"	—	"	-	147	" 89 " 58
1934-35	"	—	"	-	150	" 91 " 59
1935-36	3-"	—	"	-	121	" "
1936-37	4-"	—	"	-	131	" "

* 1926-27 otworzono klasę pomocniczą w myśl rozp. Rady Szk. Kraj. z 1 III. 1927, l. IIb- 181-1

** 1927-28 pozostala klasa pom, w myśl rozp. Rady Szk. Kraj. z 27 XII 1927, licz. II b-1465.5.

Uwaga: Wychowankowie tutejszej szkoły obrali sobie przeważnie zawód górniczy i robotniczy, pozatem także inżynierski, lekarski, profesorski, nauczycielski, adwokacki i urzędniczy.

Po wojnie od 1946 roku w „białej szkole”, do której i ja chodził, była polsko ludówka piynćcioklasowo, a potem zech chodził do „czerwonej szkoły”, w której była polsko średnio szkoła, ale od 1953 r. to już była 8 klasowo szkoła podstawowo s polskim jynzykym nauczanie.

Klasa IV:

siedzóm: Tomiczówna Halina, Hermanówna Alicja, Kubeczkówna Henryka, Sztefkówna Helena, nauczycielka Olszakówna, dyrektor Pastuszek Karol, Tabarówna Anna, Jędrzejczykówna Jadwiga, Madecka Oliwia, Żaganówna Helena, stojóm dziewczynka: Śmigówna Halina, Krupówna Hilda, Pieczonkówna Helena, Urbańczykówna Hilda, Pustówkówna Helena, Guznarówna Anna, ???, Zieleźnikówna Olga, Szwarcówna Wanda, stojóm syny: Matloch Ryszard, Paździora Edward, Suchanek Edwarda, Gawlik Stanisław, Łabudek ??, Sydor ??, Krysa Mirosław, Śmiga Karol, Mucha Józef X (to je ta klasa kieróm historyk Gąsior umieścił jako czeskom, we swoi publikacyji o czeskim nauczycielu ???)

Klasa V.

siedzóm: ???, Kubeczkówna Henryka, dyrektor Pastuszek Karol, nauczyciel Suchanek Bronisław, Hermanówna Alicja, Madecka Oliwia, stojóm w 1 rz.: Sydor ??, Jędrzejczykówna Jadwiga, Tabarówna Anna, Krysa Mirosław, Paździora Edward, Suchanek Edward, Śmaga Karol, ???, Urbańczyk Józef, Sztefkówna Helena, Mucha Józef, stojóm w 2 rz.: Pieczonkówna Helena, Pustówkówna Helena, Żaganówna Helena, Zieleźnikówna Olga, Gawlik Stanisław, Szwarcówna Wanda, Krupówna Hilda, Śmigówna Halina, Urbańczykówna Hilda, Guznarówna Anna

Klasa I A :

siedzóm: Kunschke Karol, Rymorz Edward, Bojko Mirosław, Leszczuk Aleksander, nauczyciel Pinkas Rudolf,

Iwanuszek Andzielin, Fober Władysław, Gamrot Robert, Dudzik Jerzy, stojóm: Sznapka Aleksander, Gaś Henryk, Szotek Jerzy, Hampel Władysław, Kaczmarczyk Bronisław, Kupczok Erwin, Urbańczyk Józef, Krzak Alfred, Hampel Józef, Paździora Edward, Mira Władysław, Kocur Oton, Tomiczek Stanisław, Bielczyk Antoni, Szczepanik Tadeusz, Syrek Antoni, Duda Eugeniusz, Matloch Ryszard, Suchanek Edward, Gawlik Stanisław

Czerwono szkoła

REPUBLIKA CZECHOSŁOWACKA.

Kraj: Morawskośląski Powiat szkolny: Frysztat

Jednoročný kurs naukowy
przy szkole wydziałowej publicznej w Karwinie

Rok szkolny 193 4 / 3 5 Liczba: 21

ŚWIADECTWO.

Rozalja Suchankówna

urodzona dnia 17.IV. 19 20 w Karwinie
w powiecie polit. Frysztat religji rzym.kat.
przyjęta na podstawie świadectwa 3 klasy szkoły wydziałowej
do tutejszego kursu, otrzymuje za II półrocze następujące noty:

Obyczaj: chwalebny
Pilność: radowalajna

Przedmioty obowiązkowe:		Postęp:
Nauka i wychowanie obywatelskie		<u>chwalebny</u>
Język wykładowy		<u>dobry</u>
Język czeskosłowacki		<u>dobry</u>
Geografia <u>w 1. półr.</u>		<u>dobry</u>
Historja		<u>dobry</u>
Historja naturalna		<u>chwalebny</u>
Fizyka i chemja		<u>dobry</u>
Rachunki i geometria		<u>celny</u>
Rysunki geometryczne		<u>chwalebny</u>
Rysunki wolnорęczne		<u>chwalebny</u>
Roboty ręczne chłopców		
Kobiece roboty ręczne w połączeniu z nauką o gosp. dom.		<u>celny</u>
Wychowanie fizyczne		<u>celny</u>
Przedmioty nadobowiązkowe:		
Religja		
Język niemiecki		<u>dobry</u>
Stenografia		
Pisanie na maszynie		<u>chwalebny</u>
Śpiew dla dziewcząt		
Zewnętrzna forma wypracowań piśmiennych:		<u>staranna</u>

Ilość opuszczonych półdni szkolnych: usprawiedliwionych 13, nieusprawiedliwionych ~

W Karwinie dnia 28 czerwca 193 5

Pieczęć urzędowa:

P. Rakus
dyrektor szkoły wydziałowej

Pusnos
gospodarz klasy.

Polska publiczna szkoła wydziałowa w Karwinie

P. I. B) 49 [129]/1934. Państwowe Wydawnictwo w Pradze. — 4-286.

CESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA.

Odborná pokračovací škola pro ženské živnosti oděvnické
 v Frysztálu

Číslo kat. 19 Osvobozeno od kolkového poplatku podle sazeb, položky 111/117-e plat. zákona ze dne 9. února 1850. č. 50 ř. z.

V ý k a z.

Rosalie Suchánková
 narozená dne 17. dubna 1920 v Karwině,
 v zemi Moravskoslezské, učeb. učednice živnosti dámské krejčovství
 u Marie Tomáškové v Darkově navštěvovala ve škol. roce 1937/38
 druhou třídu trojletní odborné pokračovací školy pro ženské živnosti oděvnické
 a byla takto posouzena:
 Chování: chvalitebné

Předmět	Prospěch
Hospodářské nauky (občanská nauka, národní hospodářství)	<u>chvalitebný</u>
Zdravotnictví	<u>výborný</u>
Dekoratивní kreslení	<u>výborný</u>
Odborné vyučování	<u>výborný</u>
Branná výchova	

Byla uznána za způsobilou s vyznamenáním postoupiti do třetí třídy.
 Počet zameškaných hodin 25, z nichž neomluveno 0.
 Ve Frysztálu dne 22. června 1938.

Anton správce školy. Emanuel Jsa řídící.

Rzeczpospolita Polska
 Województwo śląskie
 Powiat Frysztat

Diecezja katowicka
Parafia Karwina
 L. 1459/37

Wyciąg z metryki ślubu

Data zawarcia małżeństwa	Miejscowość	Małżonek, imię, nazwisko, data urodzenia	Małżonka, imię, nazwisko rodowe i data urodz.
<u>9. 7. 1939</u>	<u>Karwina</u>	<u>Franciszek Gawlik</u> urod. <u>1. 2. 1912</u> <u>w Karwinie</u>	<u>Rozalia Suchanek</u> <u>ur. 17. 4. 1920</u> <u>w Karwinie</u>

11. VII. 1939
 Karwina, dnia

No abych se wrócił do tego, kaj mama dali chodžila do školy. Tak potym chodžila do pokračowki, a jak se začla uczyć za szwoczke u ciotki Maryczki Tomasikowej (siostrzynicy babci Maryjanki) w Darkowie, to też chodžila do szkoły zawodowej, aby dostała papiery czeladnicze. W trzicатыm dziewióntym roku za Poloków se wydała za tate Francika. Ale tyn za nióm gónił už pore pięknych rokov. Ale na kóniec była rynka w rynkowie i byli swoji. No a potym przisła wojna i strach, aby jóm nie wywyzli, bo od nas zodyn se nie wzión folkslisty. Potym se urodził jo, a za dwa roki Marylka. Przez wojne to nie było na zodne wyskakowani, a tym wiyncyj, że ta potwora, Waclica fórt naszóm rodzinie przešladowała. Nejbaržy mamie dokuczyła ale ku kóncu wojny. Było to na Wielkanoc we sztyrycатыm pióntym. Mama s tatóm se wybiyrali do kościoła, a że było pięknie, tak mama se oblykla nowe szaty, kiere se przeszyła ze starych, eszcze sprzed wojny. Jak jóm ta Waclica na tym placu uwidziała tak wysztrychnytóm, tak začla wrzeszczeć, co se to przedstawio, że na fróncie wojocy ciyrpióm, a ona mo opowoge se tak strojić. I prziskoczyła ku ni i začla ji ty szaty targać, až ich ganc potargała. Mama z beczym uciykła do chałupy, a tata jóm dłógo musioł hólkać, aby se przewykla do inszych i aby szli do tego kościoła. To potym eszcze wiyncyj na te Waclice była nasmolóno.

Ślubno fotka moji mamy z tatóm

z ksióńzkami, aby mie rychli chycił. Jo ale nic nie czakoł, jyny te jego taszke zech porwoł, otoczył pore razy nad głowóm i buch jóm do potoka. Potym nogi za pas i wio do dómu. No ale miły Urbańczyk ze wszystkimi dzieckami, kiere se tymu prziglónały, przilecieli do nas do dómu a żałowali, coch mu zrobił. Mama, jak to widziała, to nie chciała nic słyszeć, jyny porwała opasek i przed tymi dzieckami mi narzała. Drugi roz to było, jak zech se pobił z Jurkym Nowakym. Był wiynkszy ody mnie, zech mu ani po ramióna nie siyngoł. Ale mi se wtedy podarziło mu głowóm rozbić nos tak, że ciykła krew jak ze zabitej świni. Jurek z beczym polecioł do dómu, a jak to jego mama widziała, tak go draps za rynke i kludziła go

Ale wojna se skóńczyła, dostali my nowy kwartyr u Pulcera i wszystko wyglónało, że idzie ku dobrymu. Ale czert nie społ, i tata umrzył, a mama była we straszny dołku. Potym jak my se przekludzili nad Zolichówke, tak mama zaczęła szyć, aby zarobiła jakisi pinióndz. Dokónca se wziyna i ucznice, bo myślała, że sama robocie nie do rady. Ale zaś wszystko było inaczy. Ludzie dowali jyny przesywać stare lómpy, bo na nowe nie było, tak że i zarobek był słaby. A że mama była dobro szwoczka, bo i z tych starych obleczek umiała uszyć piękne wiecy, to je przykład, jak swoi siostrzynicy Otinie na bal maskowy do Pracy przesyła ze starego strasznie piękny strój z frakym, bryczesami aji biołóm bluzke z wielkim kraglym. Do tego ji zegnali cylinder a jeżdziecki cholewioki. Pamiyntóm, że kole tego robili ze dwa tydnie, bo to wisiało jakisi czas nie dorobione na pupie (tak mówila mama na tego manekina, co stoł w kóncie). No i Otina na tym balu była wygłószo za najpiękniejszóm maske, ale to nie było taki ważne. Bo najważniejsze było to, że tam se dała dogrómady ze swoim przyszłym chłopym Tadekym Geigrym. Tadek to był feschaczysko chłop a Otina była gryfno dziółcha, tak im to strasznie pasowało. A ciotka Aniela (mama Otiny) dycki mówiła mamie, że gdyby nie jej robota, to by Otina takigo chłopca ni miała. Inszo zaś wiec była, jak mama robiła strój rycerski Alojzowi. Tyn jak chodził do czwortej klasy wydziałówki w Karwinie, tak grali przedstawyni o rycerzach spod Czyntoryji. No a Alojz był jednym takim rycerzem. Tak pamiyntóm, że z papyndecku robili całóm zbroje, tarcze a potym na wyrch lepili taki strzybny papiyr, aby se cało świeciła. Musioł też mieć taki kołpak, a z tym było najwiyncyj roboty, aby dobrze siedzioł na głowie. No przedstawyniu, na scynie w Pracy, prosto na niego spadły lampy z oświetlynim, a on był jyny troche potraskany, ale głowe mioł całóm. Wszyscy widzieli, że to szyci nic wiela nie prziniesie, a i mama z tego była na nic i wszystko jóm nerwowało. Jo to dobrze pamiyntóm, boch dwa razy w tym czasie od ni schytoł straszne bici. Roz to było, jak mi nejmiynszemu fórt dokuczoł Urbańczyk - nejwiynkszy synek z klasy. Tak jak zaś mie chcioł bić, tak se położył wedle potoka Karwinioczki taszke

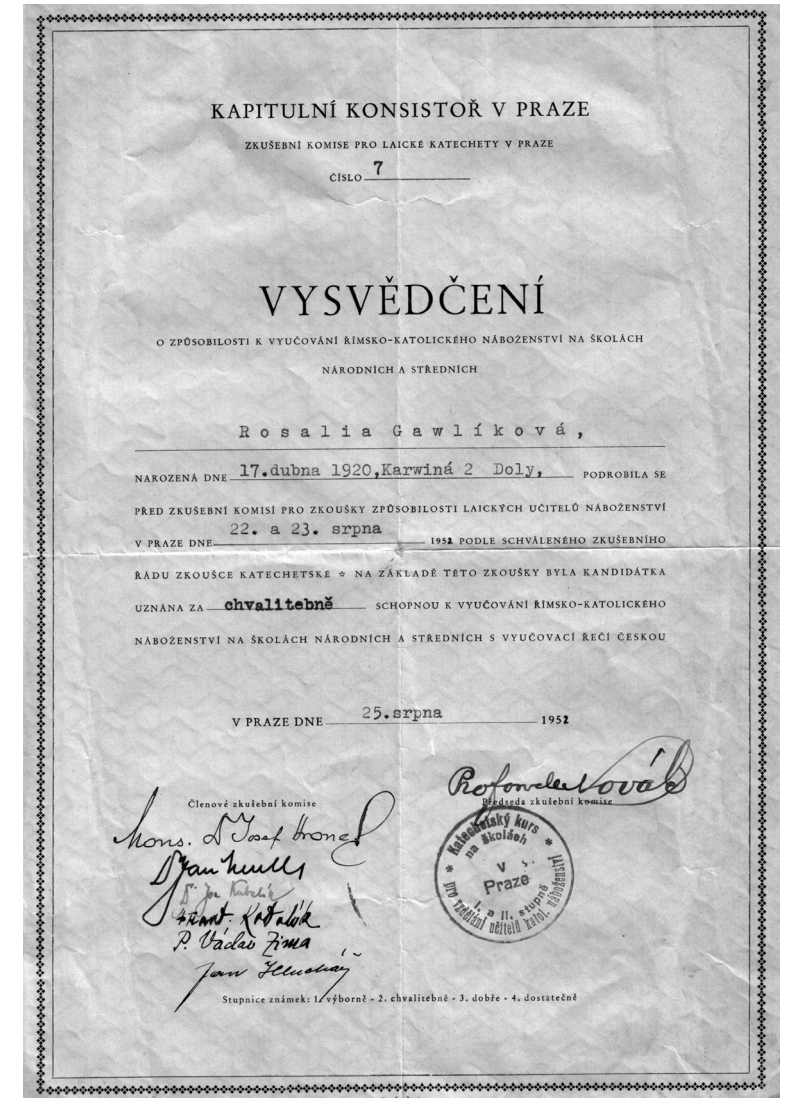
Mama przy szyciu

Ksiądz Wałoszek ze starzykym Jozefym w pikelhaubie
przi poświóncce remizy strażacki w Solcy

dzyje jako robotnica. Na te Uzetke, toch musioł už jako synek dziesiycioroczny chodźić po mame, jak miała odpoledniajszóm szychte, bo se boła po nocy sama chodźić. Była to piękno sztreaka, ale jo to mioł jako tryning, boch dycki lecioł na te Uzetke a po kaźde žech se mierził czas, za jak wartko tam bydym. Obyczejnie to žech wystartowoł tak kole sztwierc na dziesiynć z domu a byłech tam o trzisztwierci na dziesiynć. Na wiosne a w zimie to było ganc zajmawe, ale nejgorszy to było, jak był szpatny czas na jesiyń. Jagech lecioł przez te ćmawóm aleje od Bijoków po ochrónke, toch mioł nikiedy aji serce w galatach, bo se mi zdało, że tam za kaźdym strómym kdosi stoi. Abych se dodoł odwagi, tagech nosił ze sobą w rynkowje schowany kordzik. Była to jeglica na sztrykowani, ku kierej žech dorobił drzewiannóm rynkojeść. Ale o tym žech mamie nigdy nie powiedzioł, bo by miała sama strach, abych po nióm chodźił. Nikiedy tam fakt gdosi na nas wachowoł, ale ni mioł odwagi nóm nic zrobić, jyny se chowoł za strómami, a jak žech ich oblecioł z drugi stróny, tak se to naroz straciło. Jo tam rano se szeł podziwać a była tam trowa wydeptano. Tak žech wiedzioł na betón, że nas kdosi śledził. No był w Karwinie taki borok puklaty, kiery jeździł ku nóm na kole a zoglónoł przez okna, co se robi w chałupach. Pamiyntóm, że roz, jak my grali nieskoro wieczór na skryczki z dzieckami, tak my go nachytali, jak wisioł na klepoczu za fińskim dómym a podglónoł młodych. Zaś inszym razem to go mama nachytała, jak szła odkludzić moi siostry do szkoły. Óny se boły chodźić same przez losek, tak mama se stanyła na taki brzyg, z kierego było widać, jak óny przez tym losek idóm, a tu se dziwo, a pod nióm w krzokach tyn borok stoi ze spuszczoneymi galatami. Tak nic nie miarkowała, jyny porwała wielki bazal a z wrzaskym go na niego chynyla. Ón se tak wylynkoł, że z galatami w jednej rynce, drugóm dziyrzoł to koło a uciekoł z tego losku. Potym starzik Jozef posłoł na niego policajtów, tak doł dłógo pokój. Mama miała strasznie rada sport.

do nas, aby wszyscy widzieli, co mu zrobił. Mama, jak usłyszała, jak ji Nowaczka nadowo, tak porwała praker i už mie zaczęła bić. Jyny w tóm samóm chwile wyszeł starzik Jozef z piwnice, chytnył jóm za rynke a Nowaczce powiedzioł, až se wachuje swojigo synka, bo jak se nie umi bić, tak niech se nie bije. Inszym razem zaś w zimie, jak už była Zolichówka pod wodom, to na tym stawie na lodzie my se klejzali. A jakośi ku wiośnie to tyn lód už se tak przegiboł aji woda na nim už stoła, ale syncy se chodzili tam majdać. Mama, jak mie tam uwidziła, tak mi zaś narzazała a zakozała mi tam chodźić. Ale co czert nie chcioł, roz po szkole se tam szli syncy zaś majdać a zarzwoł tam niejaki Krupa, kiery spod pod tyn lód i utopił se tam. Od tego czasu žech tam przestoł chodźić, boch se boł, abych se też nie utopił. Za jakisi czas ksiądz Wałoszek se mamy spytoł, czy by nie chciała iść na kurs katechetów do Pragi a potym by mógła uczyć religije we szkole. Jak to dóma powiedziła, tak zrobili porade, i jak se starzik Jozef zgodził, tak mógła jechać do tej Pragi. Potym dycki spóminala, że to było nejlepsze, co mógła zrobić, bo ta Praga ji wróciła chyńć do żywota. Prowda, uczyła jyny dwa roki, bo potym kómónisci zaczi robić ceregiele, tak musiała przestać uczyć i szła do roboty najprzód jako urzydniczka na Armadzie, ale tam zaś ni miała sprawne papiyry, tak poszła na Uzetke i robiła tam do pyn-

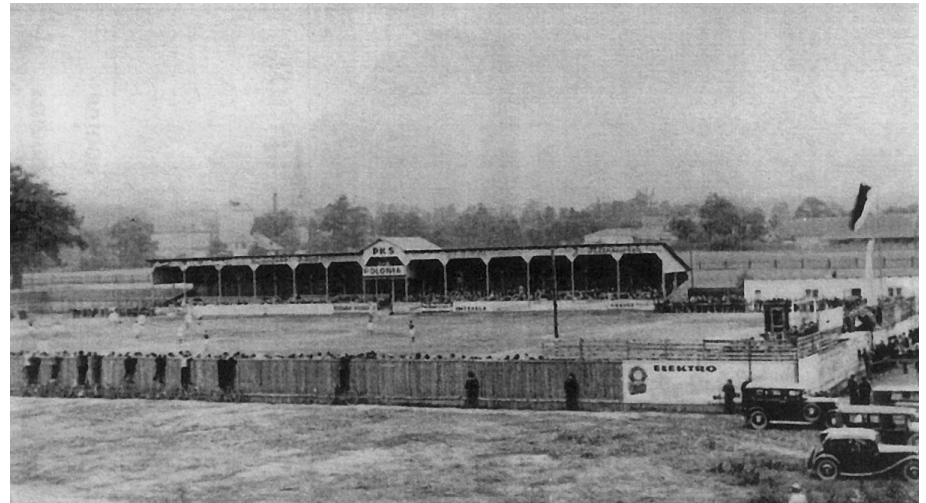

(1) Jo ze synkami po treningu na Polonii

bóty. Mie było ale dycki dziwne, że ty bóty, choć były taki wielki, były taki lekutki. Też my z mamóm posłóchali radjo, jak były jakisi sportowe reportaże, a też my se chodzili dziwać na kolarzy, jak jechoł przez Karwine Wyścig Pokoju (tyn Praga - Warszawa). A to było dycki wielki świynto. No a potym nieskorzi, jak se kupiła telewizor, to dycki oglóndała sport, co mi do dzisio zustało po ni. Muszym też spómnieć te dobe, kiedy była wymiana piniyndzy. Je fakt, że my nie byli bogaci, ale mama se myślala, że my jako dziecka sóm zaopatrzóni, bo nóm po śmierci babci Pieczónkuli przyznali jakisi pinióndze z podziału po její chałupie. Mieli my to na ksióńzkach w kasie z warunkym, że to możemy wybrać, aż bydymy mieli po osiymnost roków Było to trzicatego maja dewatnosettrzjapindziesióntego roku. Pamiyntóm se, żech se wrócił z wycieczki szkolnej, na kieróm mi mama dała pinióndze na utrate. Jo se ich ale uszporowoł, boch se chcioł kupić nowy klaser na pocztowe marki. Jak ale rano ogłosili, że je wymiana, tak dóna wszyscy zacзли rachować pinióndze do tych trzista korón na osobe, kiere se wymiyniały jedyn do piyńciu. Tak u nas w rodzinie było akurat tela, że na każdego tych trzista korón wypadło. Jyny mamie chybiała ta stówka, kieróm jo ji doł ze swojich uszporowanych piniyndzy. Najwiyncyj ale mame nasmoliło, że ty nasze pinióndze w kasie miynili jedyn ku piyńcset korón, tak że nóm zustało na tych ksióńzkach tela, że jagech skóńczył osiymnost roków, toch se móg za ty pinióndze kupić tak ancug, ale bóty už ni.

Pamiyntóm, że chodziła na Polonije, bo tam growoł aji její bratraniec Zeflik Foltyn, a nieskorzi prziszły chłop její siostrzynice Otiny, Tadek Geiger. Chytoł też za becško ujec Alojz, jak eszcze chodził do Studium Nauczycielskiego. Browała mie ze sobóm, ale to było, jagech był młodszy a nie growoł eszcze za trampkarzy. Dycki siedziála na trybunie od tej stróny, z kierej było widać na staróm szatnie. Też se pamiyntóm, jak był tyn cyrkus z tym syndzióm Varkoczkym, co se mówi, że go zbilí po meczu z Meteorym, jako była wściekło, że jednemu panoczkowi, co przed nióm siedziół, sciepała kłobuk paryzolum, jak kibicowoł za tyn Meteor. A jak potym mie dziyrzała za nogi, jagech stoł na tej balustradzie trybuny a musiołech ji referować, co widzým, jak tyn Varkoczek szeł do szatni. Jagech už growoł za tych trampkarzy, to se pamiyntóm, że piyrso rzecz, kiero nas w poniedziątek przed tryningym czekała, to było pucowani tretrów fuzbalistóm z piyrszego manszaftu. Dlo mnie to nie była żodno nowota, boch dóna musioł wszystkim w sobote pucować

Boisko PKS Polonia

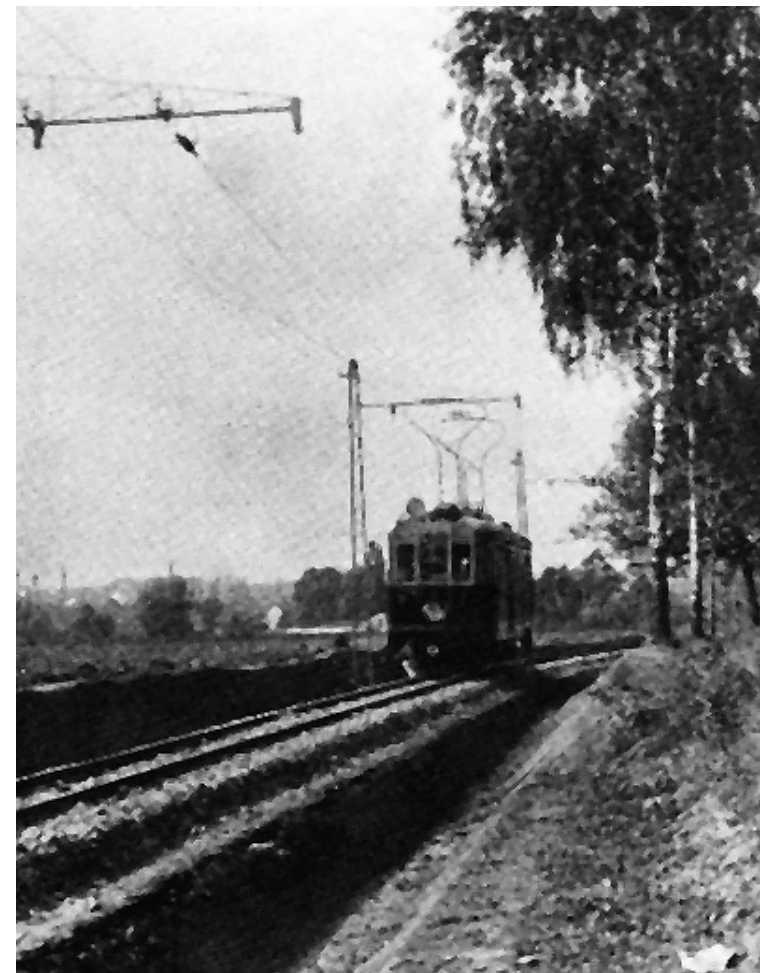
Jadzinka, Janek Przybyła, Marylka, jo a Brónek Przybyła

Ministranci: siedzóm: Suchanek Edward, Szotek Józef, Kubienka Henryk,
Ks. Boczek Wiktor, Danisz Edward, Kołatek ???, ???,
stojóm: ???, ???, Kunschke Karol, Syrek Antoni, ???, Gawlik Stanislaw,
Firla Adam, Monczka ??

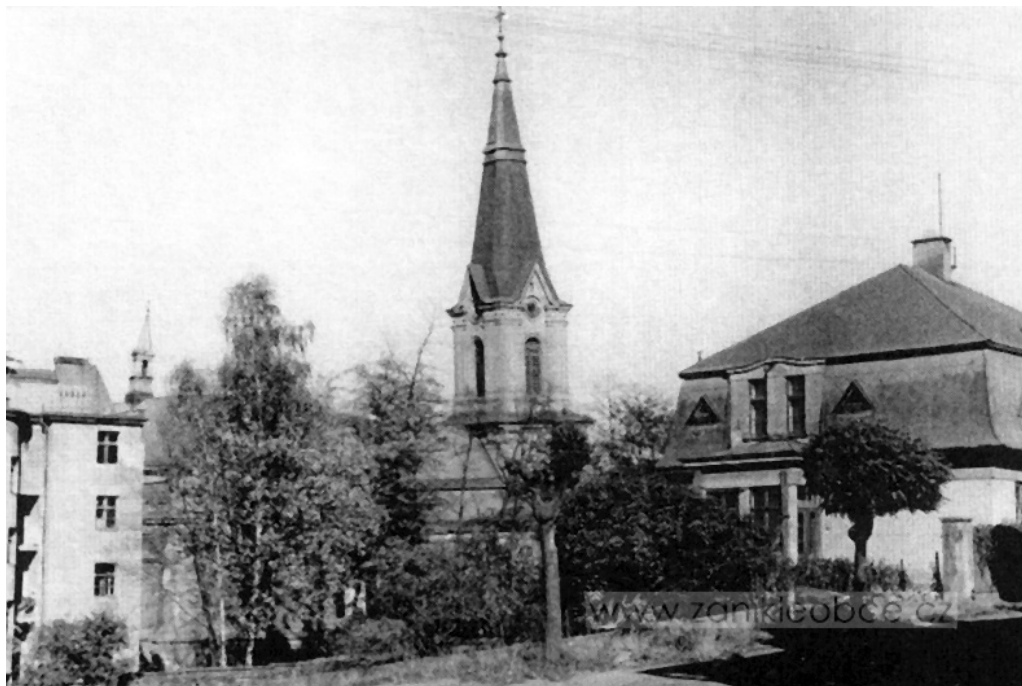
a Olgóm Janeczek w gabinecie biologicznym u profesora Jydrzejczyka my kormili po szkole jaksi myszki doświadczałne. No a wiedzieli my, że profesorowie kansi poszli na piwo, tak żech wymyślił na nich pułapke. Nastrojili my kościotrpa do białego mantla, na głowe my mu dali skorupe z kokosa z pawim piórym, a miyndzy nogi powiesili dwa kwaki. Takigo nastrojónego my oprzyli o dwyrze gabinetu, jak my go zamykali. No i co czert nie chcioł, że se wrócili wieczór do gimpla a szli do tego gabinetu, a jak otwirył profesor Jydrzejczyk dwyrze, tak tyn kościotrpa spadnył na niego, a ónego omal szlak nie trefił. Strasznie se nasmolili i zaczęło wielki badani, kdo był tyn hóncwót, co to zrobił. No i po jakisi dobie se na to prziszło. Tak Dyrektor Drózd, co my mu mówili Ślampa, prziszł do naszej klasy i przed wszystkimi mi przeczytał wyrok, że móm trójke z zachowanio, a jak jeszcze cosi małego przeskrobyim, tak wylecym ze szkoły. Po maturze żech se dowiedziół, że jedyne nasz klasowy profesor Demczuk (mówili my mu Fujara, bo ón tak dycki mówił tym grzysznikóm, co nic nie umieli. Ale nejwiynkszo kora była, jak kdosi nie dowoł pozór, to pocichu prziszł ku nimu ze zadku a przicisnył mu swój smrodlawy papucz na nos), a profesor Niemiec se mie zastoł, aby mie nie wyciepali z tego gimpla. W tym gimplu toch i pokurzowoł cygaretle, ale musiołech se wachować, aby mie żodyn przy tym nie chycił. Co ale mi zrobiła mama, jakech zdoł tóm mature. Przyniosła paczek cygaretle i zapałki i dała mi ich, że teraz už nie musimy potajymnie kurzić, jak móm tóm mature. Jo był z tego tak wywalóny, żech powiedziół mamie, że jo ni musimy kurzić, jak už to mogym. I tagech przestoł kurzić.

Miała też mama sumeryje zy mnóm, jagech chodził ministrować. Bo my byli straszne lómpy. Roz se przewaliło, że my podwyndzili zakrystianowi Ferdeckimu mszalne wino. Ale my wiedzieli, że ón przy rozlywaniu tego wino se odlywo do swoji flaszczyki. My se ty flaszki zmylili a z inszej my odloli (tej, z kierej se ksiyndzu loło do ampółek) a dololi my to wodóm. Jasne, że ksióndz Boczek na to chned prziszł, a nie jyny nas porzódnie wykudlił za uszy, ale też to powiedziół naszym. Pamiyntóm se, że my roz po ślubie dostali od starosty tryngelt. A co nas napadło. Poszli my do Burysza do sklepu a Karol Kunschke kupił za to owocowe wino, kiere my we czwórke wypili pod tramwajowóm sztrekóm. Było w lecie po połedniu a słónczko pięknie śwyciło, tak nas tak dorobiło, że my pod tóm sztrekóm spali do wieczora. Ale jak mie dłógo nie było, tak mama leciała na fare, kaj żech je. Potym żech mioł co robić, abych wycyganil jakómsi historyje, że my szli do Pracy grać fuzbal. W każdym razie to ni miała zy mnóm lechki. Jagech chodził do wydziałówki, to jak se cosi zmajstrowało, tagech i jo w tym lotoł. Ale nejgorszy to było na gimplu, jak mi groziło wyciepani za trójke z zachowanio w ostatni, jedynej klasie. A było to tak, że z Ryśkym Piskorczykym

Tramwajowo sztreka

A ze Staróm Karwinóm, kiero se pisała Centrum, to szło w tym czasie wartko z kopca. To znaczy wartko se zaczęła zapadować, a tam na ty miejsca se woziło opuke z dołu. Tak i za naszym budelým se zrobiła sztreka, kieróm na wózkach wozili te opuke. Tak my tam wydziyrżeli miyszkać do osymapińdziesóntego roku, ale potým se už budel zaczął rozpadować, tak se wszyscy powykludzali. Jo wtedy chodził do szkoły do Ołomuńca, tagech u tego nie był a ni musioł se na tyn smutny kóniec dziwać. Ale i tak, jak jeżdżym teraz na kierchów do Karwinej na groby Starzika a Babci, jako i moich rodziców a wszystkich inszych z całej naszej rodziny, kierzi tam spoczywajóm, tak se podziwóm na tyn zaleśnióny brzyzek a dycki spóminóm, jak tam było dobrze.

Nowy kościół w Solcy

Nowy kościół w Solcy

Cosí na kóniec

Dłógo mi trwało, niż żech se zdecydowało, abych to wszystko, co pamiyntóm, i to co zastało po moich przodkach, doł do kupy. Po prowdzie, to dzieprym, jagech przeczytało od Kazimierza Kutza jego ksióńzke „Piónto stróna świata“, tagech wiedziało, że to moji rozmyślani muszym dać dogrómadę, bo to bydzie miało cwek. Wszystko, co tu je napisane, je o ludziach, kierzí swoim żywobycim utwierdzali stare obyczaje i przywióznani do wszystkiego, co widzieli i zażyli, a choć to ni mieli lechki, tak se nigdy nie wyrzykli svojigo. Miołech też szczyńsci, żech uretowało tych troche dokumentów, kiere schowowała moja mama, bo óny doka-zujóm, że dochowali wiary, svojigo jynzyka i narodowości. A słownik gwarowo-polsko-czeski dołónczóm tymu, aby ty dziecka a wnuki, kiere už tatowie a starzikowie z naszej rodziny nie nauczyli po naszymu, se uświadomiły, jako piekno je naszo gwara, że óny też mająm polski korzynie i że je wert se interesować tym wszystkim, skónd żech je, kim byli moji przodkowie i co dokonali. Wierzym, że jak ci, o kierych spóminóm, wszyscy żyjóm w moji pamiynci, tak teraz jejich żywoty se przedłóžóm o tych wszystkich, kierzí to przeczytajóm a kierym to przypómni jejich młode roki, jejich tatów a starzików.

Na kóniec bych chciół podziynkować wszystkim, kierzí mi pomagali radóm, przypómniym spraw, o kierych żech zapómniół, albo pomocóm przy pozno-waniu ludzi na fotografijach. Strasznie moc mi pomogło to, że była zrobiono genealogia naszego rodu przez ciocie Jadzie Lipkowóm a jejóm cere Krysie Pinka-sowóm. Też chcym podziynkować ciotce Elce Hermanowej, Irce Górecki (siostrzynice moji mamy), mojim siostróm Marylce i Jadzi, kamratowi Eżynowi Dudzie i MUDr. Helynce Strémkowej (Janikowej z domu - miyszkała w kolóniji za szpitolym), a też Hali Stańkowej za rady, jak używać sprawnej pisowni gwary dolański. Moc roboty zrobiła Irka Pyszkowa z Potoków, kierej za korekte całej ksióńzki strasznie dziynkujym. No a redaktorowi tej ksióńzki Januszowi Kurzeji, że miół tóm ciyrpliwość zy mnóm a wszystko zrobił tak, aby to było ku czymusi.

Chałupa ciotki Sztefki a ujca Pietra Kocha

Glacówka kole kierej żech leciół na przystanek „Mitte“

BYŁO TO A NIMA

(Było to, a nima - jak staro Karwina)
STANISŁAW GAWLIK

Spis treści			
W czepku urodzony	05
Zolichówka	09
Starka Suchankula a starka Borakowo	10
Starzik Jozef	13
Babcia Maryjanka	23
Tata Francik	28
Mama Rozka	30
Cosi na kóniec	42
Źródła	43
Rodowody	44
Słownik gwarowo-polsko-czeski	50

Herb starej Karwiny po 1908 roku

Herb starej Karwiny do 1908 roku

Źródła:

1. Fotki a dokumynty - archiw własny i od całej moji rodziny
2. Polska Szkoła Ludowa przy kościele w Karwinie, Księga pamiątkowa.
Drukiem Jana Nitkiewicza w Karwinie. 1936 r.,
3. Wikipedia.Pl
4. Internet: Fotky staré Karviné
5. Josef Chmiel - Jan Szymik, Karviná ve staré fotografii.
Karwina w starej Fotografii, Karviná 1994 r.
6. Jozef Chmiel - Jan Szymik, Stará Karviná ve fotografii.
Stara Karwina we fotografii. Old Karviná in Photograph, Karviná 1999 r.
7. Józef Ondrusz, Proza ludowa górników karwińskich. Czeski Cieszyn 1974 r.
8. František Sochor, Vzpomínky na starou Karvinou.
O starej Karwinie wspomnienia...2001 r.
9. Irena Hajzlerová, Veronika Matroszová, Karviná. Paseka, Praha - Litomyšl 2009 r.
10. Władysław Milerski, Zachodniocieszyński słownik gwarowy, wydawca PZKO w RC,
Czeski Cieszyn 2009

DRZEWO GENEALOGICZNE

??? Floryan

-

Weronika r. Prachowska

dzieci	wnuki	prawnuki	praprawnuki	prapraprawnuki	
Karola Floryan - ??? Gałuszka	schowanka Genowefa- ??? Macura	Jarosław Macura			
Wincenty Floryan - Anna ???	bezdzielni				
Karol Floryan - Maria ???	bezdzielni				
Johanna Floryan	zagięła w Niemczech				
??? Floryan - Maria ???	Maria Floryan - ??? Bohuš	Oldřich Bohuš Erich Bohuš			
Józefa Floryan - Józef Tkaczyk	Agnieszka Tkaczyk - Karol Pieczka	Waleria Pieczka - Erich Stanina	Stanisław Stanina - Marie Kozłowa Halina Stanina - Rostislav Rumpela	Ivana Rumpela - Rostislav Rumpela -	
		Maria Pieczka - Arnoszt Wacławczyk	Alena Wacławczyk-Jaromír Chybidziura	Jaromír Chybidziura Robin Chybidziura Aneta Chybidziura	
Maria Tkaczyk - Józef Feber	Henryk Feber - Helga Dostal - Katarzyna Urbaniec	Renata Feber - Jarosław Benek	Paweł Feber - ???	Katarzyna Benek syn Eliška Feber	
		Rudolf Tkaczyk - Izabella ??? Jadwiga Tkaczyk - Henryk Szatoń	6 dzieci w Szkocji Eugeniusz Szatoń - Joanna Szatoń -	2 synowie 2 synowie	
Franciszek Tkaczyk - Elżbieta Kwiczala	Anna Tkaczyk - Ryszard Bukowski	Krzysztof Bukowski -	2 synowie		
		Rudolf Tkaczyk - Anna Liczman	Eugeniusz Tkaczyk - Hermina Schwarc Wanda Tkaczyk - Mieczysław Górny Tadeusz Tkaczyk - Danuta Tutak	Małgorzata Górna-Tomasz Śliczniuk Magdalena Tkaczyk - Tomasz Tkaczyk -	1
Eduard Tkaczyk - Maria Bystróż	Aurelia Tkaczyk - Leopold Sznepka	Wanda Tkaczyk - Alfred Kaczmarczyk Kazimierz Tkaczyk - Irena Janik	Andrzej Kaczmarczyk-Janina Stażyk Bożena Tkaczyk - ??? Stadyk - Ryszard Brzeziński Włodzimierz Tkaczyk - Izabella Patyna	Katarzyna Kaczmarczyk-Janusz Pompa Jakub Tkaczyk	
		Ilona Sznepka - Erich Pietrasz Jarosława Sznepka - Milan Kocyan - Zdeněk Ďuryš - Edwin Szuścik	Iweta Pietrasz - Przemek Kubica Marek Pietrasz - Margareta Kocyan - Milan Kocyan Denis Ďuryš	1	
Józef Tkaczyk	Jarosław Tkaczyk - Elżbieta Wójcik - Alena Kuntschke	Karin Szuścik - Patrik Oravec	Patrik Oravec		
		Jarosław Tkaczyk - Marcin Tkaczyk - Sonia ??? Lenka Tkaczyk - Radim Števek	Marcin Tkaczyk Vojtěch Števek		
	zmarł w wojsku				

Maria Floryan - Karol Borak	Emilia Borak - Jozef Pospíšil	Vladimír Pospíšil - Ludmila ???	Vladimír Pospíšil - Marta ??? Iveta Pospíšilová	2 synowie	
	Franciszek Borak - Maria Liczman	Marta Borak - Josef Krucina	Marta Krucina - Josef Štefek	Daniel Štefek Radim Štefek - Radka Ralevská	2
		Ernest Borak - Krystyna Gabzdyl - Zofia ???	Ewa Borak - Marcela Borak - ??? Kubalak	3 dzieci	
	Maria Borak - Józef Suchanek	Rozalia Suchanek - Franciszek Gawlik	Stanisław Gawlik - Sultana Mawrandza	Krzysztof Gawlik-Blanka Adensamová Aleksandra Gawlik-Dariusz Żaczek	2 1
			Maria Gawlik - Adolf Góral	Zbigniew Góral - Zuzana Południk - Magdalena Zagóra	2 1
			Regina Góral - Miloš Krkoška - Milan Tvrdoň	2	
		Jadwiga Gawlik - Józef Ćmok	Lech Ćmok - Monika Galba Marek Ćmok - Monika Nowak Helena Ćmok -	1	
		Maria Suchanek - Leopold Przybyła	Bronisław Przybyła - Władysława Sowa - Krystyna Krucina	Urszula Przybyła - ??? Andrzej Przybyła - Jana Nováková Barbara Przybyła	1
			Jan Przybyła - Henryka Kocyan - Milada Burdová	Roman Przybyła - <i>Irena Micková</i> Ryszard Przybyła -	2 1
		Józefa Suchanek			
		Jadwiga Suchanek - Rudolf Lipka	Piotr Lipka - Stanisława Borner - Libuše Hrbáčková	Renata Lipka - Vlastimil Chmúra Monika Lipka - Marcel Hanák	2 1
			Krystyna Lipka - Piotr Pinkas	Aleksander Pinkas - Miluše Figurová Daniela Pinkas	1
Bolesław Lipka					
Alojzy Suchanek - Helena Potysz	Barbara Suchanek-Roman Chodorowski	Joanna Chodorowska Patrycja Chodorowska			
Eugeniusz Suchanek					
Elżbieta Borak - Rudolf Suchanek	Elżbieta Suchanek - Alojzy Herman	Kazimierz Herman - Anna Lakatošowa - <i>Věra Kolačková</i>	Renata Herman - René Hartig Marcela Herman - Martin Kaňa Piotr Herman	1 1	
		Eugeniusz Herman - Jana Krucina	Sylwia Herman - Bogdan Czapek Alicja Herman	1	
	Anna Suchanek - Alfred Woznica <i>Fryderyk</i>	Roman Woznica - Dana Kantor	Katarzyna Woznica Zuzana Woznica		
		Urszula Woznica - Josef Horecký	Iwona Horecka Marcin Horecky		

Agnieszka Borak - Václav Kovář	Věra Kovářová - Jindřich Speitz			
	Helena Kovářová - Aladar Bilovský	Helena Bilovska - ??? Macák	Tomáš Macák	
		Renata Bilovska - ??? Adamec	Marek Bilovský	
			Nikolas Adamec	
	Jaroslav Kovář - Anna Biziková	Marek Kovář		
		Jana Kovářová - ??? Racza		
	- Maria Hrušková			
	Maria Božena Kovářová - Stanislav Jendek	Stanislav Jendek - Eva Falátová	Maroš Jendek	
			Petra Jendeková	
		Zuzana Jendeková - František Juriš	František Juriš	
		Veronika Jurišová		
	Martin Jendek - Zuzana Smiešná	Kristína Smiešná		
Anna Kovářová - Ivan Čundrlík	Ivan Čundrlík - Jana ???	Tomáš Čundrlík		
	Roman Čundrlík			
	- Antonín Veselý			
Franciszka Floryan-Anton Růžička	Maria Floryan - Ludwig Tomasik			

Karwiński banhow

Szkoła na Hayndrych Szachcie

Ciotka Sztefka, Maria Koch, Antón Koch, ujec Pieter Koch

Wydziałówka w Solcy

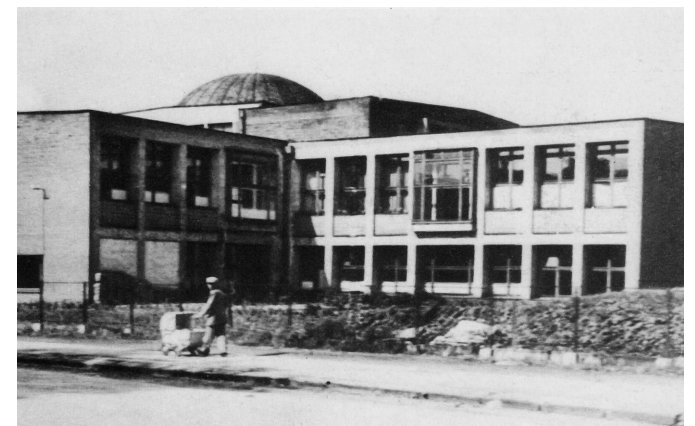
Szkoła na Granicach

Szkoła Ubogich Sióstr Zakonnych de Notre Dame

Szkoła na Sowińcu

Szkoła na Hasówce

DRZEWO GENEALOGICZNE

Józef Suchanek - Magdalena r. Harok

Georg Dostal - Helena r. Rzehanek

Józef Suchanek - Tereza r. Paździora
8.11.1841 Stonawa 30.9.1839 Sucha Górna

Antonin Dostal - Ludwika r. Firla
10.8.1842 Sucha Górna 13.6.1840 Gołkowice

Stanisław Suchanek
11.11.1868 Sucha Górna

Rozalia r. Dostal
22.2.1870 Sucha Górna

23.2.1892

dzieci	wnuki	prawnuki	praprawnuki	prapraprawn	
Marianna - Henryk Szabesta 1893 1892	Antonin				
	Józef - Elżbieta Monczka	Ludwig	2		
		Iwona	2		
	Bronisława - Karol Kosiec	Elżbieta - Tadeusz Ćmok	Mirek	2	
			Jiří		
		Józef - Jana Żurkowa	Josef - Marcela	1	
			Piotr		
Bronisław - Marie	Bohuslava				
- Dagmar	Marketa				
Jarosław - Jana	Michaela				
Elżbieta - Paweł Foltyn 1897 1895	Paweł - Emilia Poncza	Władysław - Inge	Renata		
			syn		
		- Herta	2 synowie		
	- Alojzja Kukla	Bronisław - Věra Kaňová	Lenka		
			Kateřina		
		Halina - Oldřich Bicenc	Sárka		
			Katka		
	Paweł - Karla	córka			
		syn			
Józef - Olga Schimke	Henryk - Helena Polok	Andrzej			
	- Anna Walek	Roman			
	Janusz - Alena Včelková				
Józef - Maria Borak 1898 1899	Rozalia - Franciszek Gawlik	Stanisław - Sultana Mawrandza	Krzysztof - Blanka	2	
			Aleksandra - Dariusz	1	
		Maria - Adolf Góral	Zbigniew - Magda	3	
			Regina - Milan	2	
		Jadwiga - Józef Ćmok	Leszek - Monika	1	
		Marek			

DALSI

Krzysztof Gawlik - Blanka Adensamová
Marek
Karolina

Aleksandra Gawlik - Dariusz Żaczek
Magdalena
Dominik

Zbigniew Góral - Zuzana Polednik
Danuta
Ondrzej

- Magdalena Zagóra
Filip

Regina Góral - Miloš Krkoška
Marian
Beata

- Milan Tvrdoň
- Karel Romaňok

Lech Ćmok - Monika Galba
Jan

- Ewa Zachatowa
Marek Ćmok - Monika Nowak

Helena Ćmok - Martin Mrug
Kamil
Renata

			Helena	
	Maria - Leopold Przybyła	Bronisław - Władysława Sowa - Krystyna Krucina	Urszula - Andrzej Barbara	1
		Jan - Henryka Kocyan - Milada	Ryszard - Roman -	1 1
	Józefa			
	Jadwiga - Rudolf Lipka	Piotr - Stanisława Borner - Libuše Hrbáčková	Renata - Vlastik Monika - Marcel	1
		Krystyna - Piotr Pinkas Bolesław	Aleksander - Miluše Daniela	
	Alojzy - Helena Potysz	Barbara - Roman Chodorowski	Joanna Patrycja	
	Eugeniusz			
Rudolf - Elżbieta Borak 1900 1903	Elżbieta - Alojzy Herman	Kazimierz - Anna Lakatošová Eugeniusz - Janina Krucina	Renata - René Marcela - Martin Piotr Sylwia Alicja	1 1
	Anna - Alfred Woźnica	Roman - Dana Kantor Urszula - Josef Horecký	Kateřina Zuzana Iwona Martin	
Stanisław - Maria Szuścik	Wanda - Stanisław Paszek	Czesław Ewa		
Karol - Aniela Szałpka 1905 1910	Otylia - Tadeusz Geiger	Leszek - Maria Janeczko Barbara - Janusz Broda	Janusz - Anna Dobrosława Sabina	1
	Helena - Ladislav Kelner			
Leopold - Maria Bura 1907 1914	Henryk - Elfryda	Barbara - Jarosław Pawlas Daniel - Žaneta Gregušová Marian - Karin Golasowska	Daniela Jakub Katka	
Robert - Hilda Hanzel 1908 1909	Eduard - Jarmila Kudrová			
Stefania - Piotr Koch 1910 1906	Henryka			
	Irena - Leopold Górecki	Małgorzata - Janusz Raszyk - Daniel Novák	Wiesława Wanda	
	Henryk - Wanda Burek	Zbigniew		

Słowniczek gwarowo - polsko - czeski

A

achtlik	kieliszek 1/8 l	sklenička 1/8 l
ajntopf	jedno danie	jídlo
ancug	garnitur	oblek

B

babuć	wieprz	vepř
balón	piłka	míč
banhof	dworzec	nádraží
baniok	zbiornik	nádrž
barży	bardziej	více
becoki	fasola wielkoziarnista	velkozrná fazole
beczeć	plakać	plakat
belónckać	wałęsać	cárat se
bicyklista	kolarz	cyklista
bioły	biały	bílý
blyszczeć	lśnić	třpytit se
bratraniec	kuzyn	bratranec
browała	brała	brát
brzyżek	brzeżek	břeh zdrob.
buchta	ciasto	buchta
budele	domy w koloniji górniczej	domy v hornické kolonijí
bunkra	bunkier	bunkr
burgermajster	burmistrz	starosta
bydym	będę	budu
bynbynek	bębęnek	bubínek

C

cackać	cackać	mazlit
cechhauz	cechownia	cejchovna
cera	córka	dcera
cesta	droga	silnice
chałupnik	chłop bezrolny	bezzemek
chałupy	domy	domy
chcioł	chciał	chtěl
chledać	szukać	shánět
chlywek	chlewik	chlívek
chować	hodować	chovat
chwolić se	chwalić się	chválit se
chycić	chwycić	chytit
chyńć	ochota	chut
ciść	pchać	tlačit
ciyrpliwość	cierpliwość	trpělivost
cosi	coś	něco
cug	pociąg	vlak

cukrorz	cukiernik	cukrář
cwek	sens	smysl
cymra	pokój	pokoj
cyndry	drut powleczoney	drát s potahem
cynióny	ceniony	vážený
cyrkus	cyrk	cirkus
cysorz	cesarz	císař
czakaczka	zabawa w karczmie	hospodská zábava
czakoł	czekał	čekat
czert	czart	čert
czułych	poczułem	cítíl jsem
czymu	dłaczego	proč
czynsto	często	mnohdy
czyrwóny	czerwony	červený

D

darzić sie	powodzić, udawać się	dařit se
debatować	dyskutować	diskutovat
deka	koc	přikrývka
dłogi	długi	dlouhý
dogrómady	razem	spolu
dokozać	udowodnić, potrafić	dokázat
dostać rzazu	dostać lanie	dostat nárez
dować pozór	uważać	dávat pozor
drzewianny	drewniany	dřevěný
drzisnyć	puścić bąka	prdnout
drzyć	mozolić się	lopotit se
dyć	przecież	přece
dycki	zawsze	vždy
dziecka	dzieci	děti
diedzina	wioska	vesnice
dzieluchy	dziewczyny	děvčata
dzieprym	dopiero	teprve
dziolcha	dziewczyna	holka
dzisio	dzisiaj	dnes
dziwać se	patrzeć	hleděl
dźwignóć	podnieść	zvednout

E

ero	samolot	letadlo
eszcze	jeszcze	ještě

F

fajerdepo	remiza strażacka	hasičská zbrojnice
fajerman	strażak	hasič
feryje	wakacje	prázdniny
feszaczysko	przystojniak	fešák
fińszczok	domki fińskie	finské domky

flaszka	butelka	láhev
forsztu	gruba deska	fošna
fórt	ciągle	neustále
fortrefel	bezpośrednie trafienie	přímý zásah
frelka	panienka	slečna
fuzbal	piłka nożna	kopaná

G

gacie	kalesony	podvlíkačky
gańbić se	wstydzic się	ostýchat se
ganc	zupełnie	úplně
gazda	gospodarz	hospodář
gazdować	gospodarzyć	hospodařit
gdosi	ktos	někdo
gibki	zwinny	mrštný
gizd	smyk	spratek
globin	pasta do butów	krém na boty
godnie	znacznie	značně, hodně
gónić	biegać	běhat
góra	strych	půda
gorzołka	wódka	vodka
gospoda	karczma	hospoda
gowiedź	zwierzęta domowe	domáci zvířata
grejcar	drobna moneta	drobná mince
gryf	sposób	fortel
gryfny	ładny	pěkný
gumno	klepisko	humno
gwóli	z powodu	kvůli
gynś, gynsior	gęś, gąsior	husa, houser

H

hajcowani	ogrzewanie	vytápění
halt	stop	stop
haltować	zatrzymywać	zastavovat
hawiyrz	górník	horník
hebama	położna	porodní bába
hned	zaraz	ihned
hok	hak	skoba
hólkać	uspokajać	utišovat
hóncwót	urwis	rošťák
hruby	gruby	tlustý
huścaczka	huścawka	houpačka

I

inszy, insi	inny, inni	jiný, jiní
isto	chyba	asi
izbeczka	izdebka	pokojíček

J

jakech	jakem	když jsem
jakisi	jakis	nějaký
jakisi	jacyś	nějací
janiczki	ogniki	bludičky
jaszczóncy	krzyczący	křičící
jegła	igła	jehla
jiste	pewne	jisté
jodać	jadać	jídat
óna, jóm	ona, ją	ona, ji
jyny	tylko	jenom

K		
kachliczek	kafelek	dlaždička
kachlok	piec kaflowy	kachlová kamna
kachlorz	zdun	kamnář
kaj	gdzie	kde
kaj je	gdzie jest	kde je
kajsi	gdzieś	kdesi
kamiyń	kamień	kámen
kamraciś	kolegować	kamarádit
kancnaryj	biuro	kancelář
kańsi	gdzieś	někde
kary	taczki	kolečko
karbidka	lamka górnicza	hornický kahan
kdosi	ktos	někdo
kiedysi	kiedyś	kdysi
kiej	kiedy	kdy
kierchów	cmentarz	hřbitov
kiery, kiero	który, która	který, která
kierzi, kiere	którzy, które	kteří, které
kindermedle	opiekunka do dzieci	pěstounka
kiszka	zsiadłe mleko	kyška
kiwnóńc	oszukać	podvedl
klawiyr	fortepian	klavír
klepocz	trzepak	klepáč
klin	łono	klín
kłobuk	kapelusz	klobouk
kłoškać	klaskać	tleskat
na klynczkach	na klęczkach	na kolenou
koczkować	figlować	dovádět
kolasa	bryczka	bryčka
kolca	koła	kola
kole	koło	kolem
koło	rower	kolo
kolonija	osiedle robotnicze	dělnické sídliště

kómpielka	łazienka	koupelna
kóncyntak	obóz koncentracyjny	koncentrační tábor
kóniec	koniec	konec
kónsek	kawałek	kousek
kozała	kazała	nařídít
krawal	awantura	hádká
krupicznioki	placek z pszennej	žárnówki buchta z celozrné mouky
krupón	skóra świńska	vepřovice
kuchyń	kuchnia	kuchyň
kulik	palik	kolík
kuloki	okrągłaki	kulatina
kuminiorz	kominiarz	komíník
kwak	brukiew	tuřín
kwartyr	mieszkanie	byt

L

łacne	tanie	levné
lagier	obóz koncentracyjny	koncentrační tábor
lajtónk	rurociąg	vodovod
po leżónczku	leżąc	vleže
lómpować	broić	dělat lumpárny
losek	lasek	lesík
lutować	żałować	litovat

M

makaczka	ciężka praca	dřina
małowiela	niewiele	nemnoho
malta	zaprawa	malta
mantel	płaszcz	kabát
masorz	rzeźnik	řezník
minyło	minęło	minulo
misal	mszał	misál
miyndzy	między	mezi
miyszek	worek	pytel
miyszkać	mieszkać	bydlet
mlyko	mleko	mléko
modistka	modystka	modistka
mónka	mąka	mouka
mulorz	murarz	zedník
muter	matka	matka

N

na dole	w kopalni	na šachtě
na paskude	na przekór	na truc
naproci	naprzeciwko	naproti
na stare roki	na stare lata	na staré léta
na wyrchu	na wierzchu	navrchu
nachytać	zdybać	nachytat

nadować	przeklinać	proklínat
mieć nagnane	mieć stracha	mít namále
nahodóm	przypadkiem	náhodou
najwiyncyj	najwięcej	nejvíce
nakludzić	przyprawadzić	nastěhovat
naprzód	najpierw	nejprve
napytać	umówić	domluvit
narychtować	przygotować	připravít
nasadzóno	podstawiona	nastrčená
nasmolíc	nagniewać	nahněvat
nasyrać	drażnić	zlobít
nóńść	znaleźć	najít
nejbardzi	najbardziej	nejvíce
nejprzód	najpierw	nejprve
nie godzi	nie uchodzi	neni vhodné
nie zajimo	nie interesuje	nezajíma
nieobadany	niezmierny	hrozitánský
nie przezdradzić	nie zdradzić	neprozdrazilo
nie sfajczyk	nie spalić	neshořela
nieskorszy	późniejszy	pozdějších
nieskorzi	później	později
nie być, ni ma	nie być, nie ma	nebyť
ni mieć	nie mieć	nemít
ni móc	nie móc	nemoct
ni mieć rod	nie lubić	nemít rád
niymra	niemczura	Němka
nómero	numer	číslo
nożyska	nogi pej.	nohy

O

obili	zboże	obilí
oblykać	ubierać	oblékat
obrozki	obrazki	obrázky
ochlapany	ochlapany	pocákaný
ochrónka	przedszkole	mateřská škola
odciewować	odrzucać	odhazovat
odewrzyć	otworzyć	otevřít
odewrzyty	otwarty	otevřený
odpiónć	odpiąć	odepnout
ogłóndać	ogłądać	prohlížet
olmaryja	szafa	skřín
oltórz	oltarz	oltář
omaszczóny	okraszony	omaštěný
onimocnieć	zachorować	onemocnět
opacznie	odwrotnie	obraceně
opyskować	okrzyczeć	okřiknout

ostuda	wstyd	ostuda
otewrzone	otwarte	otevřené
P		
pańszczorze	poddani	poddaní
pastyrziczek	pasterz zdr.	pastýř
patyntreger	nośnik na rowerze	nosník na kole
pieróńsko	straszenie	příšerně
pierzyna	pierzyna	peřina
pikelhauba	kask strażacki	hasičská přilba
piyc	piec	pěct
piyntrowy	piętrowy	patrový
piyrszy	pierwszy	první
plac	podwórze	dvorek
po połogu	po urodzeniu	po porodu
pochowany	pogrzebany	pohřbený
pochwalić sie	pochwalić się	pochlubit se
pochybić	zabraknąć	chybět
pochytać	wyłapać	pochytat
pociynek	przedsionek	předsín
podarzić sie	udać się	pověst se
poddaszek	stryszek	podkroví
podziwać sie	popatrzeć się	podívat
poganiać	popędzać	pobízet
pogrzyb	pogrzeb	pohřeb
pojczac	pożyczyć	půjčit
pojónć	zrozumieć	pochopit
pokazywać	pokazywać	ukazovat
pokraczówka	zawodówka	učiliště
pokrzywy	pokrzywy	kopřivy
polecieć	pobiec	utíkat
południe	południe	poledne
półka	kieliszek	kalíšek
polutować	poskarżyć	postěžovat
polywka	zupa	polévka
ponoć	prawdopodobnie	pravděpodobně
poradzić	potrafić	dokázat
porażono	sparaliżowana	ochrnutá
pore razy	parę razy	několikrát
portyr	portier	vrátný
porwozy	powrozy	provazy
porządny	porządny	silné
porzykać	pomodlić się	pomodlit se
paść, pos	paść, paśl	pást, pásl
posek	pasek	opasek
posypka	kruszonka	drobenka

potłoczóno	ziemniaczane purée	bram. Pyré
potrzaskany	potłuczony	potlučený
powadzić	pokłócić	pohádat se
pozawióznować	pozawiazywać	pozavazovat
pozawiyrać	pozamykać	pozavírat
prajski	pruski	pruský
praker	trzepaczka	klepáč
prodło	bielizna	prádlo
prosiok	świnia	prase
prowodyr	prowodyr	vůdce
próznny	pusty	prázdný
przeca	przecież	přece
przedtym	przedtem	předtím
przehazula	przerzutka	přehazovačka
przekludzić	przeprowadzić	přestěhovat
przewlyc	przebrać	převléknout
przezradził	zdradzić	prozradit
przichlastek	lizus	pochlebník
przigrozić	pogrozić	pohrozit
przikludzić	przyprowadzić	přivést
prziśić na to	odkryć to	odhalil to
przistawiony	podstawiony	přistavený
przitrefić się	przytrafić się	přihodit se
prziuczać sie	przyuczać się	přiučovat se
przyńść	przejsć	projít
pucowani	czyszczenie	čištění
puppa	manekin	manekýn
pyndzyj	emerytura	důchod
pysk	gęba	huba
z pytokym	z prośbą	s prosíkem
R		
razyr	fryzjer	holič
robić	pracować	dělat
rozmaszkiecóny	kapryśny	vrtošivý
rułka	rukka	trubka
rusztónk	rusztowanie	lešení
rybiźle	porzeczki	rybíz
rychtować	przygotowywać	připravovat
rynka	ręka	ruka
rzyka	rzeka	řeka
S		
sakramyncko	niesamowicie	příšerně
schowować	sprzątać	schovávat
ściepać	zrzucić	shodit
ścióngać	ściągać	stahovat

ściść	ścisnąć	stlačit	szmejdzila	buszować	šmejdit
spiyrać se	spierać się	hádat se	szmolec	smalec	sádlo
siednónć, siedła	siąść, usiadła	sednout, sedla si	szofer	kierowca	řidič
siyń	korytarz	chodba	szola	winda kopalniana	zdvíž
skije	narty	łyże	szpacyr	spacer	procházka
skómpać sie	wpaść do wody	spadnout do vody	szpagat	sznurek	provázek
smoła	pech	smůla	szpekulować	kombinować	chytračit
sómsiad	sąsiad	soused	szpyrka	słonina	špek
sómsiek	sąsiek	perna ve stodole	szkwarki	skwarki	škvárky
spadnyć, spod	spaść, spadł	spadnout, spadl	szpyrnik	skrzynia na wędliny	skříň na uzeniny
spatki	z powrotem	nazpět	szteble	szczeble	příčky
špichać	śpieszyć	pospíchat	sztokerla	taboret	taburet
špiwać	śpiewać	zpívat	sztreka	tory	koleje
spocznyć	odpocząć	odpočinout	sztrykować	robić na drutach	plést
spólek	organizacja	spolek	sztyry	cztery	čtyří
społym	razem	spolu	szustka	drobny pieniądz	drobný peníz
spóminać	wspominać	vzpomínat	szwoczka	krawcowa	švadlena
spómnieć	przypomnieć	připomenout	T		
sprawować	naprawiać	opravovat	tagech	takem się	tak jsem se
sprubować	spróbować	zkusit	talyrze	talerze	talíře
spurny	krnąbrny	vzpuřný	tańcować	tańczyć	tancovat
sranda	heca	legrace	targać	rwać	trhat
stare lómpy	stare szmaty	staré hadry	tela	tyle	tolík
starka	babcia	babička	tłók	głupol	blbec
stary pachól	stary kawaler	starý mládenec	troche	trochę	trochu
starzik	dziadek	děda	trómpecista	trębacz	trumpetista
stołek	krzesło	židle	tropić sie	męczyć się	trápit se
strómek	choinka	stromek	trówła	trumna	rakev
strzigać	strzyc	stříhat	U		
sumeryja	zamieszanie	pozdvížení	ubeczano	splakana	uplakaná
świycónce	błyszczące	lesknoucí	uchronić	uratować	zachránit
Świynta Godowe	Boże Narodzenie	Boží hod	uciyc, uciyk	uciec, uciekł	utéct, utekl
swobodne	niezamężne	svobodné	ujec	wujek	strýc
synek	chłopiec	chlapec	ukazować	pokazywać	ukazovat
szychta	zmiana	směna	uklejznyć	pośliznąć	uklouznout
szachta	kopalnia	důl	umieć, umióm	umieć, umieją	umět, umí
szaty	sukienka	šaty	uretować	uratować	zachránit
szczyńsci	szczęście	štěstí	urodzóny	urodzony	narozený
szefować	kierować	řídit	urzazany	obcięty	uřezaný
iść, szelech	iść, szedłem	jít, šel jsem	urzyniczny	urzędniczy	úřednický
szklódzić	myszkować	slídit	usnyć	zasnąć	usnout
szkółka	przedszkole	mateřská škola	utropa	trud	lopota
szkubaczki	darcie pierza	draní peří	uzmyslić	wymyslić	vymyslet
szkwety	smarkacze	usmrkancí	W		
szliczuchy	łyżwy	brusle	wachować	pilnować	hlídat

wachta	straż	hlídka
wadzyni	sprzeczki	hádky
wajca	jajka	vejce
warciejszy	szybszy	rychlejší
warzyć	gotować	vařit
warzóny	gotowany	vařený
wasermón	utopiec	vodník
waszkuchnia	pralnia	prádelna
wedle	koło	vedle
weterka	szyb wentylacyjny	ventilační jáma
widliczka	widelec	vidlička
wiecy	rzeczy	věci
wiela	ile	kolík
wielkucny	olbrzymi	obrovský
wiesioły	wesoły	veselý
wiym	wiem	vím
wiyncyj	więcej	více
wynkszo	większa	větší
wojok	żołnierz	voják
wólki nie wólki,	chcąc nie chcąc	chtě nechtě
wóniac	pachnieć	vonět
wrzask	krzyk	řev
wrzeszczyć	krzyczyć	řvát
wszymnyć	zauważyć	všimnout si
wubec	w ogóle	vůbec
wychodek	ubikacja	záchod
wycióngnýć	wyciągnąć	vytáhnout
wydać se	wyjscić za mąż	vdát se
wydziałówka	podstawówka	šk. Obecná
wygłoszony	znany	vyhlášený
wykidać	wyrzucać	vykydat
wykuk	wyrachowany	vypočítavý
wylazować, wyloz	wylazić,	wylazł vylézat, vylezl
wynajónć	vynająć	pronajmout
wyndzone miynso	wędzonka	uzené
wyngiel	węgiel	uhlí
wyrchni	górný	horní
wyrobić	uzyskać	dosáhnout
wyrychtować	naszykować	připravít se
wysmażić	usmażyć	usmažit
wyśmiywać	drwić	posmívat se
wyspować	wysypiać	vyspávat
wysturkować	wypychać	vytlačovat
wystympować	występować	vystupovat
wysztaǰować	awansować	být povýšen

wysztrychnóto	wystrojona	vyparáděná
wysztympłowany	obudowany	vyztužený
wyuczóno	wyuczona	vyučená
wywałóny	zdumiony	překvapený
wzióńść, wziyni se	zabrać, zabrali	vzít, vzali

Z

z beczym	z płaczem	s pláčem
z gańby	ze wstydu	hanbou
z pore roków	za parę lat	za několik let
z a pysk	za mordę	za dršťku
zachrónić	uratować	zachránit
zaczónć, zacznón	zacząć, zaczął	začít, začal
zakopnýć	potknąć się	zakopnout
zakazować	zabraniać	zakazovat
zastawić	zatrzymać	zastavit
zawarzować	zagotowywać	zavařovat
zawodni	wyścigowy	závodní
zawrzyć	zamknąć	zavřít
zażyć	przeżyć	prožit
zbuchnyto	ciężarna	těhotná
zbuje	zbójnicy	zbojnici
ze zadku	z tyłu	ze zadu
zabrać	zabrać	vzal
zeżrać	zeżryć	sežrat
zielazny	żelazny	železný
zimioki	ziemniaki	brambory
zjiścić	stwierdzić	zjistit
zjyždzać	zjeżdżać	sjíždět
zlazować	złazić	slézat
znieużywać	wykorzystywać	zneužívat
zniyść	znieść	snést
zodyn	nikt	nikdo
zofort	natychmiast	okamžitě
zogroda	ogród	zahrada
zogródki	ogródki	zahradky
zowidzieć	zazdrościć	závidět
zwrzeszczyć	zbesztać	seřvat
zwyrt	nagły zwrot	rychlý zvrat
zber	ceber	džber
zech	żem	že jsem

